

# PIRNITZER TESTVÉREK

## penzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt,

foglalózik:

1. Mindennemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhmentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- és ezüstpénzmekek, bankjegyek és devisek bevásárlásával s eladásával.
2. Magyar bank- és iparpapírok bevásárlásával s eladásával.
3. Mindennemű értékpapírokra kölcsönadással s az előlegzett összeg vagy egyszerre, vagy részletenként fizethető vissza.
4. Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópiacára, tetszés szerinti látra.
5. Lejárat szelvények és kötelezvények beváltásával s kibuzott sorsjegyek lezárolásával.
6. Kisorsolható mindennemű értékpapírok megvizsgálásával.
7. Működési körükbe vágó minden megbízások olvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s kül börzék számára.

### a legméltányosb föltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapírunk bevásárlását

### részletfizetések mellett,

mint azok legkönnyebb beszerezhető módját. — Az összegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint osztatnak fel, kisorsolható értékpapíroknál, az első részlet befizetésével a nettó nyeresémen már a vevőnek azonnal s egyedül birtokba esik.

Kamatkozó papírok azonban azon előnyt nyújtják, hogy a szelvények a vevő birtokba mennek át, s így a beszedendő kamatok csaknem azon összeg-többséget, melyekkel az értékpapírok a napi árfolyam szerint magasban vásároltak meg, egyensúlyozzák.

Hogy a t. ez. közönségnek bármennyű sorsjegyek beszerezése megkönnyített-hessék, s hogy mindenkinek alkalom nyújthatassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját választása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különönmű sorsjegyek birtokba juthatni, alább következő összeállításokat rendeztünk:

4 1/2 ft. havonként:	1 Windischgrätz-, Waldstein-, Como-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
6 " "	1 Salm-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
7 " "	1 1864-iki 50 ftos, Pálffy-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsj.
8 " "	1 4% trieszti 50 ftos, Como-, Pálffy-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
8 1/2 " "	1 1839. 50 ftos, Salm-, Pálffy-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsjegy.
9 " "	1 Eszterházy-, Clary-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
9 " "	1 4% gőzhajózási, budai, Waldstein-, Windischgrätz-, Rudolf-sorsj.
10 " "	1 1864-iki 100 ftos, Pálffy-, Waldstein-, Windischgrätz-, Keglevich-sj.
11 1/2 " "	4% trieszti 100 ftos, Salm-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
12 " "	1 hitel, 1864-iki 50 ftos, Salm-, Waldstein-, Keglevich-sorsjegy.
14 " "	1 1860-iki 100 ftos, 1864-iki 100 ftos, Salm-, Genois-, Rudolf-sorsj.
16 " "	1 hitel, 1860-iki 100 ftos, 1864-iki 50 ftos, Salm-, Rudolf-sorsjegy.
18 " "	1 4% 1864-iki 250 ftos, 1864-iki 100 ftos, Clari-, Waldstein-, Keglevich-s.
22 " "	1 hitel, 1860-iki 100 ftos, 1864-iki 100 ftos, 1839-iki 50 ftos sorsj.
24 " "	1 1839-iki egész, Salm-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
30 " "	5% 1860-iki 500 ftos, 1864-iki 50 ftos, Genois-, Clary-, Rudolf-sj.

Részletes sorshuzási tervek, valamint részletfizetési programok ingyért szolgáltatnak ki.

A már 12 év óta megpróbált s jónak tapasztalt

## Dr. Pattison-féle köszvény-gyapot

rögtön enyhíti és gyorsan gyógyítja a köszvényt s a csúszk minden nemét, ugymint: arcz-, mell-, torok- és fogfájásokat, fej-, kéz- és térdköszvényt, gomor- és altest-fájdal-makat, gerinc- és ágyékfájdalmakat stb. Egy egész csomag ára 1 ft., fél csomag 50 kr., postán küldve 20 kr. több. A hamisítások s utánzások elkerülése tekintetéből a csomagok aláírásával és pecséttel vannak ellátva. Használati utasítások s bizonyítványok ingyért szolgáltatnak ki. — Egyedül valódi minőségben kapható: **PESTEN**: Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 7-ik szám alatt, — és **BUDA**: Taub Vilmos úrnál, Tabán, szarvastér 613-ik szám alatt. 970 (1-7)

### Bizonyítványok.

A küldött köszvény-gyapotot szíves köszönettel vettem, s minthogy a beteg annak használata által enyhülést érez, van szerencsém önt tisztelettel felkérni, számomra ujjalag 3 csomag dr. Pattison-féle köszvény-gyapotot posta fordultával küldeni. 1862., április 14-én.

Heino Gyula,  
Rima-Brezón (Gömörmegye).  
(1-3)

Nagyon tisztelt ur!

Minthogy a dr. Pattison-féle köszvény-gyapot csakugyan hathatósan bizonyult be, indítatva érzem magamat, önnél ujjalag 2 csomagot megrendelni. A multkor megren-delésemet egyelőre csak egy csomaggal állván, s ez is jelentékeny javulást idézett elő, — de egészségem tökéletesen még sem állított helyre. Kérem önt, megrendelésemet ne kezeletesse stb. Tisztelettel Rosenbaum Adolf, tanító. Maros-Ujvár, január 2-án 1863.

## VALÓDI PAGLIANO-SYRUP,

Girolamo Pagliano florenzi professzortól egyenesen ideszállítva, különböző mennyiségben kapható:

### a magyarországi főraktárban TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész úrnál Pesten, király-utca 7. szám alatt. Egy eredeti üvegese ára 2 ft. — Postán küldve 20 krral több.

Az ismétlődők igen kedvező engedményben részesülnek. E szörp tisztítja a vért, eloszlatja a megromlott nedveket, meggyógyítja és megjavítja azokat, következtében mindazok, kik e szörpöt havonként két napon át használják, jó egészségnek örvendnek. E szörp sok oly betegséget meggyógyít, melynél az orvosi szer-csekély javulást eszközölt. 995 (1-0)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Különösen előnyösek az általunk rendezett

### társasjátékok 10 részesre,

melynél a részvevők mindegyike vagy 20 hó alatt havonkénti, vagy 30 hó alatt 1/4 éven-kinti részletben egyenlő ösletet fizet. Az első részlet lefizetése alkalmával a részvevők mindegyikének részletfizetési levelek kézbesítetnek, melyen az illető 10 sorsjegyre játszik. Az utolsó részlet lefizetése alkalmával a részvevők mindegyikének egy eredeti sorsjegy szol-gáltatik ki. Ezen társasjátékok azon előnnyel kínálkoznak, hogy hosszabb idő alatt 10 különönmű sorsjegyre játszik, s végül az utolsó csekély részlet-összeg lefizetése által egy eredeti sorsjegy birtokába jut. A jelenre nézve ajánljuk következő társasági biztosító-leveleinket:

- A. 10 hitelintézeti sorsjegyre 7 ft. 60 kr-ával 20 havi részletfizetéssel.
- B. 10 1864-iki 100 ftos sorsj. 5 " 25 " 20 havi " "
- C. 10 1864-iki 50 ftos sorsj. 2 " 65 " 20 havi " "
- D. 10 1860-iki 100 ftos sorsj. 5 " 75 " 20 havi " "
- E. 10 hitelintézeti sorsjegyre 9 " 75 " 20 egy negyedévi részletfizetéssel.
- F. 10 1864-iki 100 ftos sorsj. 7 " 25 " 20 egy negyedévi " "
- G. 10 1864-iki 50 ftos sorsj. 3 " 65 " 20 egy negyedévi " "
- H. 10 1860-iki 100 ftos sorsj. 8 " " 20 egy negyedévi " "
- I. 50 Rudolf-sorsjegyre 3 " 60 " 20 havonkénti " "
- K. Minden ausztriai sorsjegy 4 " " 25 egy negyedévi " "

Az I. alatti társaságban 10 személy 50 különféle Rudolf-sorsjegyre játszik, azaz: annak 10-ed részére, s az utolsó részlet lefizetése alkalmával a részvevők mindegyike 5 darab eredeti Rudolf-sorsjegyet vesz át.

A K. alatti társaságban 20 személy minden ausztriai sorsjegyre játszik, ehhez járul egy bűnös sorsjegy, 6 1/4 éven át; az utolsó részlet lefizetésekor a sorsjegyek árfolyam szerint eladatnak, s az abbol bejárt öslet egyaránt felosztatik.

Ezen társaságok bármelyikébe egyekes is helyesnek, anélkül, hogy egyik rész-vevő a másikal törődne.

Ezen összeállításoknál s egyáltalában részlet-fizetésekre eladásoknál, a sorsjegyek a napi árfolyam szerint számítottak 6% hozzáadással évenként és 1/4% provisio.

Még arra is bátrak vagyunk a t. ez. közönséget figyelmeztetni, hogy kívánatra különönmű sorsjegyeket állítunk össze, s azokat tetszés szerinti határidőre történendő részletfizetésekre áruba bocsátjuk, melyet különösen alakuló magány sorsjegy-társula-toknak ajánljuk.

— Mas pénzváltó-házak által — részletfizetési ösleteket illetőleg — hirdetett kombinációk, általunk is eszközöltetnek, s az erre vonatkozó kér-dezködre gyors kivétel biztosítottak.

### IGERVÉNYEK

mindennemű sorsjegyekre s minden sorshuzásra, nálunk legutányosb áron kaphatók. Az 1864-ik évi december 1-jén történt 1864-iki sorsjegyek kisorsolásánál a 803-ik sorozat huzatott ki 1-30 számmal, s igervényekre általunk adatott ki — 2000, 1000, 400 stb. nyereséményvel.

Vidéki megrendelések gyorsan s pontosan teljesítetnek s azok postai utánvét mellett is eszközöltetnek.

Bizományosoknak, részletfizetési leveleink s igervényeink eladásánál a lehető legnagyobbat kedvezmény biztosítottak. 967 (1-52)

## FOG-GYAPOT.

Sokoldalú éiradozás és számos kísérlet után sikerült alulírtnak egy oly tinkturát feltalálni, mely által minden, bármí néven nevezendő fogfájás, kor- és nem-különbösg nélkül meg szűnik.

Ezen gyapot akkép vétetik használatba, hogy annak az egyik vége meggyújtatik, és ismét elotlatik, úgy, hogy a gyapot folytonos szikrázása által kifejlődő füst beszívat-hassék. E végre a száj csukva tartatik, s a füst az orra mindaddig felhuzatik, míg a szem könyeket nem hullat. Bergmann, gyógyszerész.

Magyar- és Erdélyországra nézve TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész ur főraktárában, király-utca 7. sz. a Pesten, kapható. 966 (2-0)

## SONNENFELD JÓZSEF

Nagyváradon, sas-utca 4-ik sz. alatti házában,

ajánlja nagy és dűsan fölszerelt

### porcellán- és üvegáru-tárát

a legutányosabb ár és pontos kiszolgáltatás mellett.

A bel- és külföldi legjelesebb gyárakkal levén összeköttetésben, oly helyzetben vagyok, miként tisztelt vevőimnek a fentebbi áruknak minőségére egy, mint árára a legutányosabb feltételeket szabhatom, s a házi fölszerelvények, éték-, kávé-, tea-, ivó- (üveg-) és mosdó-készletek, valamint ezek egyes részei, nemkülön-ben vendéglők- és kávéházakban szükségselg üzletembe vágó cikkek kitűnő választékban megszerzésére kiváló gondot fordítottam; miről bárki meggyőződést szerethet magának, ha üzletemet az ennel kikért látogatással tiszteli meg.

Minden alakú és minőségű porcellán áruknál megrendelések elfogad-tatnak és azonnal legjobban foganatba vétetnek.

Egyszeresmind ajánlom ugyanazon házbán levő, évek óta fennálló tartalom-dús s mindenkor jól berendezett

díszmü- és nűrnbergi árutáramat.

Nagyvárad, február havában 1865.

SONNENFELD JÓZSEF.

963 (1-5)



Előfizetési föltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyeszer használt petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígdtésnél 10 krba; háromszor- vagy többször ígdtésnél csak 7 krba számítottatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdászati ügyünkés is. József, 14. sz. a Bélyeg-dű, külön minden ígdtás után 30 ukr.

### Egy székely medve- vadász.

A honi vadászatkedvelők mult évben egy ép oly érdekes tartalmu, mint díszesen ki-állított müben az erdélyi vadászatok egy hőseivel ismerkedtek meg. Ugyane mü Erdély egy részét is ismerteti, de erre nézve csupán egy nagyobb mü töredékeit közöl-vén, a bércezes ország sok szép vidéke mel-lőzve maradt, holott ezek nem csak érdekes vadakkal bővelkednek, hanem oly vadászok-kal is bírnak, kika megismer-tetésre eléggé érdemesek. Egy ily vadászt ohajtnak itt mi a nyájas olvasónak bemu-tatni. \*)

Nándra Ábrahám nemes család ivadéka, mintegy hat-van éves s oly jó izü magyar ember, minőt az Uristen csak jó kedvében teremtett. Már fiatal korában hódolt a vadá-szati szenvedélynek s foglal-kozása, mely leginkább fa-készletekkel való kereskedés-ből állott, megzileltette vele az erdő gyönyörét s a vadá-szat élvezet. Nem ritkán, egy heti elemózsiával izmos vál-lain, hagyta el hajlékát s a klopotivai vizen tova halad-va, sokszor megállapodás nél-kül nyomult fel a bászági ha-vasokig. A mily fárasztók lehetek ily utak, oly jutal-mazók is voltak reá nézve vadászat tekintetében, leg-alább ő beírte az eredmény-nyel. Anyagilag nem épen a dúsgazdagok sorában áll ugyan, de a hasznot pótolja nála a szenvedély s ez most is minden alkalommal kitör, ha vadászat forog szóban. Gyermeksége óta vadonban él, de azért ez nem birta ke-délyét elhomályosítani vagy jószívűségét csökkenteni; nyílt jellem ő a szó teljes értelmében, jó szívének pedig világos tanubizonyossága az,



\*) E férfiú ismertetését mult év-ben a „Vadász és Versenylap” közölte legelőbb. Mi azóta a bátor vadász há rajának is birtokába jutottunk. Szerk.

NÁNDRA ÁBRAHÁM

— midőn egy pár vadásztársammal meglá-togattam, róla feljegyeztem. Másfelé voltunk akkor vadászdók, de tervünk meghiusul-ván, Nándra meglátogatására határoztuk magunkat. Udvarára már sötétben érkeztünk, — az elénk siető házigazda magyar szivességgel fogadott. Másnapra mindjárt medvevadászatot tervezett s az erre vonat-kozó rendelkezéseket megtéve, poharak közt

(mint talán mindenütt szokás e kerek világban, a hol va-dászok gyülnék össze) be-szédne keredtünk.

Már utközben feltettük magunkban, hogy iparkodni fogunk az öreget vadászka-landjai minél terjedelmesebb elmondására birni; törekvé-sünk azonban a minden di-cekedést kerülő szerénysé-gen megtörött s csak alkalmilag hallhatánk tőle egy-egy nevezetesebb eseményt, melyet ő a mindennapiság hideg közönyével említtet.

Épen komputáltam öcsém-mel, szólt, midőn leül-tünk s dugába dölt vadász-tervünkről értesült, — épen komputáltam öcsém-mel, hogy maguk holnap B—én, én pe-dig holnapután P—én vadá-szunk, de azt se bánom, ha magukkal holnap a malom-vizi határon szerencsét pró-bálunk az én kedves vadam-ra. Majd meg is mutatom az állásokat, hol a régi jobb időkben Kendeffy, Naláczy s mások medvéket ejtettek. — S itt több jó sikerrel tett vadászatot mesélt el, s kö-zöttük olyat is, melyen egy megebesült medve a hajtók közt visszatörve, egy utjába eső hajtót egy suttott a fá-hoz, hogy egy-két oldalbor-dája betört s azután foly-tatá:

— Vadásztunk egyszer özekekre; az egyik kopó már este felé felvert valamit és élénken nyomja; egy bajtár-

## Móré Mihály.

(1521.)

„Három napja víja már  
A várat az ozmán —  
Janacsarát Szolimán  
Mind ellene hozván.  
Óróme a kivivott  
Uj győzelemér volt.  
Nézi, nézi Szolimán  
S szóra nyitja száját:  
— Lánokra vele, eladá  
Nemzetét, hazáját!

Komáromi Kálmán.

## A jurátus-világból.

Novella.

Irta PÁLFFY ALBERT.

(Folytatás.)

IV.

Minden jól ment. Sándor urfi bemutatta gyámjának barátját, mint jeles zongoramestert és német nyelvtanítót. Korefka ur, azok után, miket a betett ajtón keresztül hallott, tapasztalt, végtelenül örvendeni látszott szerencséjének, hogy megismerkedhetett oly képzett ifjával, a ki, dacára serdülő életkorának, ily fényes előmenetelt tett a művészetben, tudományban és hasznos ismeretekben.

— Bizony sokra vitte öcsém uram — szolt kezét nyujtva — egykor még második Liszt válhatik belőle; a német szó is, oly folyékonyan ömlik ajkáról, mintha csak könnyből olvasná. Sajnálom, hogy a két tárgyban nem lehetek illetékes bírő, mert fiatal koromban nem éltem oly kedvező helyzetben, hogy a *cis-jis-gisre* meg a *der-die-daszra* is rászorítottak volna.

Aztán gyámja felé fordult, még egyszer szívére kötö, hogy tanulással töltse idejét, kerülje a kórhely társaságokat, ne lakjék félnapokon át a kávéházakban, este tíz óra kor haza kerüljön, s készüljön jövődéli díszes pályájára, mert mielőtt letette a cenzurát, azonnal kész számára, otthon, a menyében a tiszteletbeli aljegyzőség.

Ezzel bucsut vett, s rövid időn újra visszatérés ígérete (illetőleg fenyegetése) mellett, kezébe vette utitáskáját, s a felső gőzhajóval utra kelt.

Volt ugyan a Halberhuber-ház valamelyik emeletén egy csinos hónapos szoba is, a hova Sándor urfi, legkedvesebb pajtását beszállásoltatni akarta volna. Bővebb megfontolás után azonban ezen tervével felhagyott. Nem akarta tudniillik barátját a Halberhuber-házzal személyes érintkezésbe hozni, nehogy járatlansága a német nyelvben idő előtt kiderüljön.

Alig telt el azonban egy hét, s egy szép reggelen a szobalány bekopogtat az ifjakhoz, s Halberhuberné asszonyosság nevében, mindkettőt más napra meghívta estélyre. A szobalány, hihetőleg nem is utasítása ellen, kikottyantotta, hogy több szép és lakdag pesti kisasszony is lesz jelen, és úgy történhetik, hogy zongoraszó mellett tánczra is kerülhet a dolog.

Szikra Pál úgy érzé magát, mint az iskolakerülő diák, a ki a fekete táblán olvassa, hogy a jövő héten már megkezdődnek a próbatételek. Első neki busulásában egy kis német beszédért, meg egy pár polka és keringő lecsörömpölhetéseért odaadta volna minden jogi és metafizikai tudományát. A debreczeni szegény fia, a ki néhány nap előtt boldog lett volna, ha nyolcz-tíz forint fizetés mellett feljárhat a diktatúrára, most kényelmes uri helyzetében egyszerűre legyőzhetlen vágyat érzett megjelenni oly körben, a hol „több szép és gazdag“ pesti kisasszony lesz

együtt. Tudvalevő okokból azonban e szerencséről legtávolabbról sem álmodhatott.

Annál nagyobb volt rémülete, a midőn hallá, hogy barátja és tanítványa, veleszületett vitézi bátorsággal jót csip a szobaleány arczán, s a legválogatottabb udvarias kifejezések között, megköszöné Halberhuberné „ő nagysága“ kegyes megemlékezését, s egész határozottsággal kijelentvén, hogy ő és barátja alig várják a pillanatot, melyben ezen szíves meghívás folytán, legmélyebb tiszteletüket, a Halberhuber család előtt, személyesen is kifejezhessék.

Ezzel a meghívás el lön fogadva, *in optima forma*. A szobaleány rártartós mosolyal meghajtá magát s az ajtó felé indult.

Sándor urfi azonban ügyes ugrással állotta el utját, és mondá:

— Itt az én birodalmam határszéle van. Innen vám nélkül nem szoktam az utazókat átmenni engedni.

A leány vállat vonított, s dacos képpel félreállott, mintha felelte volna: majd meglátom én, ki mer velem impertinenskedni!

A felek így igen is ellenséges állásba találtak jutni. Sándor urfi volt tehát a sor, megkezdeni a diplomai alkudozásokat. Elmosolyodék és fiatal emberhez illő pathoszszal mondá:

— Lizikém! Szívemnek virágzó pünkösdi rózsája! hát oly pogány szép kegyed, hogy a szent biblia kerésztyéni tanácsait sem követi?

— Álljon félre utamból az urfi... mert... mert...

— Hogyan? — felelé amaz — az én turbékoló fehér galambom szólhatott hozzám ily szivelen hangon? Pedig csak azt akartam mondani, a mit sz. Pál irt a Timotheusokhoz, vagy a Makkabéusokhoz, hogy: a ki megcsipi az arczátokat egy felől, tartásotok oda jámbor keresztényeni türelemmel a másik felét is. Nem erős odalam a szomszertint idézés, de Palkó barátom a bizonyosság, hogy körülbelől ide megy ki az értelme.

A lány nem felelt.

— Hogyan? Egy árva szó sem hangzik fel Lizikém eperajkairól vigasztalásomra? Jövendőbeli ügyvédi diplomámra esküszöm, hogy én csak szép kegyedet szeretem és szeretni fogom még a siron túl is! Am tegyen próbára, ha nem hiszi.

Ezzel az ifju egy lépést tevén előre, a leánya rögtön erőlyes védelmi állásba helyezé magát. Vele volt éles-hegyes fegyvere, melyet mindig magával hordott, tudniillik még soha senkinek adós nem maradt nyelvecskéje. És a végsőségekre kész hangon felelé:

— Ne közelítsen az urfi, mert olyat sikoltok, hogy behallik a nagyságos asszony szobájába!

Ez már a nyilt hadizenetet megelőző *ultimatum* hangján volt odalöelve.

— Micsoda? Szóba sem akar állani velem?

— Mondtam, hogy nincs időm tréfálkozásra.

Nekem pedig csak ezerben egyszerű van alkalom megmondani, hogy Lizikém kökényszemei örök rabszolgaságra ejtették szívetem. Legalább csak annyit ígérjen, hogy néha-néha esténként, ha kedvem találna jöni egy kicsit sétálni a hús levegőn, könyörül rajtam, s az ebédől szobajtajának kulcsát a zárban feleli, mert fiatal vérem immár nem tűrheti tovább ezt a sanyaru gályarabságot, a mibe ártatlanul idevetettek.

Már megmondtam az urfiak, hogy Korefka ur kérelmére a nagyságos asszony meghagyta nekem, hogy lefekvés előtt az ebédől szoba ajtajának kulcsát mindig bevigyem.

— Hisz ha csak ez a baj, kedves lelkem, ragyogó rubintom, akkor akad még Pesten egy lakatos, a kit ha szépen megkérek, kivácsol számomra egy második példányt ebből a szerencsétlen kulcsból, és csakis arra kérem szép kegyedet, hogy e dolgot ne venné, mint mondani szoktuk *hivatalos* tudomásul: aztán meg, ha hallja, hogy valaki belőlől megnyitja a zárt, aztán szép csendesen ismét bezárja és lelibeg a lépcsőkön, aludjék mélyen, és ne vegyen észre semmit. Ugy-e Lizikém; kegyed tiszta ártatlanságában oly édesdeden szokott szenderegni, hogy ily csekély zörejre fel sem ébred?

— Ellenkezőleg uram. Engem felriaszt álomból, ha csak egy légy röppen is fel fölöttem. Az urfi is jobban tenné, ha békét hagyta az éjszakázásoknak: nem szoktak ilyesmiket tenni a jó házból való ifju urak.

— De már hogy ne szoktak volna? Sőt leginkább csak a magamféle jómadaraknak kél fel a napjok este tíz órákor. Remélhetem Lizikém kegyességétől, hogy ebben a kérdésben nem mostani válasza volt utolsó szava?

— Majd gondolkodom róla, ha eszembe találna jutni. Most csak arról van szó, hogy bocsásson ki, mert a nagyságos asszony megint leprongat, ha sokáig késem.

— Vám nélkül?

— Protestálok az ily unszolás ellen!

— Ah kegyed protestál? No de hogy megmutassam, hogy nem csak átusztam Győrben az akademiát, hanem ragadt rám valami a jusból, igen jól tudom azt, mi az „*actus majoris potentiae*.“ Az egy erőszakosan oda czuppantott csók a szobalány hófehér nyakára, a mi ellen, szép kegyed oly fulminans protestatiót nyujt be ellenünk.

Az ellenállás hősies volt; van szerencsém magamat legyőzöttnek deklarálni. Nyitva van az ut a szabad elmenetelre; a mi pedig az ebédől ajtajának második kulcsát illeti, e fölött az akták még koránt sincsenek bezárva; sőt az alkudozások folytatása csak ezután következik.

A lány készülleteket tön a kiszökkenésre. Hogy minden *eshetőség* ellen biztosítsa magát, nyakkendőjéből kihuzott egy gombostűt, mozdulata által eléggé elarúlá, hogy ha szüksége lenne rá, használni is fogja.

— Talán csak nem akarja kiszurni a szememet?

— Miért ne? minden szabad annak, a ki védi magát!

— Lám, lám! ez is hallott már valamit „*inculpata tutela*“ról. Denique igaz az, amit mondanak: a tudomány ma már közvagyonná vált. A szobalányok ünnepélyesen protestálnak, s tudják, hogy a ki védi magát „*cum moderamine*“ minden szabad. Elismerem, hogy meg vagyok verve, úgy az anyagi, mint a szellemi téren, ha még tovább is ellenkezém, hirbe hozhatnám szobámat, hogy ennek küszöbén át a fehérlép nincs biztonságban, sem személyileg, sem vagyonilag. A megtámadó fél elérte azon határt, melyen túl, ha lovagiasággal megsérteni nem akarja, immár nem hatolhat.

Még egy pár ily jurátus stílusban folytatott replika és duplika történt, míg egyszerre csak csemetyű hangja sivitott ki a nagyságos asszony terméből, és észre lehetett venni, hogy a ki rázza azt a kis jószágot, igen türelmetlen lehet. A vitázó felek közül mindenki, a maga szempontjából, figyelmestettev lett, a helyzet válságos fordulata. A lányka másod percig sem időzhetett többé, s a fiatal ember kompromittálás és krompromittáltatás nélkül nem üzheté tovább tréfáját, s nem tartóztathatá vissza a ház legfelsőbb kabinetjéből küldött, és *immunitás*al felruházott rendkívüli követet.

Hátrább állott tehát az ajtótól, s mint mondani szokták „*egér utat engedett*“ a lánynak, a ki most, ha ügyes volt, s nem akarta magát futás közben szándékosan elfogatni, bátran minden „*incidens kasus*“ nélkül, ki-rohanhatott.

Ugyis lön. Sándor urfi, a kit mindenekelőtt csak ama bizonyos *kulcs-kérdés* megoldása érdekelt, megengedte a lánynak azon győzelmét, hogy egy másik férfi jelenlétében, diadal koszoruzva hagyhatta el a jurátus-szobát. Kiugrott, és vissza se mosolyogva az ebédől keresztül, „ő nagysága“ szalonjába juthatott.

Ifjaink magukra maradtak. Az egyiknek igen kedve szerint folyt le a jelenet. Már kérdeni akarta: Ugye? ez is megteszi, a miért a másikat elkergették a lánynak azon győzelmét, hogy egy másik férfi jelenlétében, diadal koszoruzva hagyhatta el a jurátus-szobát. Kiugrott, és vissza se mosolyogva az ebédől keresztül, „ő nagysága“ szalonjába juthatott.

— Mondhatom, cimborám, ezt ugyan elhamarkodtat. Engem mindenesetre kihagyhattál volna a játékból. Már most találj ki valami elfogadható mentséget, különben holnap estére kislit turpisságunk.

— Talán csak nem a miatt aggódom, hogy Halberhuberék a német nyelvben és a zongorában valahogy leggyengébb oldaladra találnának tapintani?

— De épen is csak e miatt nagy az én búsulásom. Olyan szerencsésen kezdődött meg ez a játék, hogy halalos vétek volt a sikert ok nélkül kockázara tenni.

— Erről szó sem lehet. Bizz csak mindent rám. Ha jól szekundálsz nekem, úgy hagyod el e házat holnap este, mint német filológ és klavir-virtuóz!

— Beszélhetsz nekem, ha ördögi mester-séggel nem bírsz; én azonban, mielőtt neveltség tárgya lennék, inkább illa berek, nád a kert s ott hagylak báloddal együtt a faképnél.

— Mondtam, hogy erről csak holnap, a helyszínen diskuráljunk. Nagyobb kérdés az, hogy: persze nincs fekete frakkod?

— Nincs nekem sem fehér, sem fekete; nem is volt még a nagyapámnak se.

— Ez baj lehetne, ha szerencsémre nem volna Lezsímirszkinél ruhára nézve határtalan hitelem. Lóduljunk tüstént oda, s holnap estére kész lesz számodra a legdivatosabb bál öltöny.

— De már abból semmi sem lesz. Előszőr, mert túl megalkunkon, hogy engem még felruház is; másodsor, mert a Szikra familia egyik öröklött dicsősége, hogy fecskéfarku libéria ősi idők óta nem lógott le vállairól.

— Neked is vannak őseid? Lásd nekem nincsenek. Az én apám jurium-direktor volt, magam sem tudom melyik hatalmas magyar grófi családnál.

— Nekem pedig apám, nagyapám, szép-apám pap volt; úgy, hogy a legelső Szikranak okvetlenül kálvinista regimentspaternek kellett lenni, hódító Árpád vezérünk hadseregében.

— Ha ily hangon mondd el észreveteleidet, fogadom, nem sok disputálás kell hozzá, s jössz velem a szabóhoz.

— Egy föltétel alatt.

— S az volna?

— Lehuzod az árát havi gázsimból.

— Ugyan már, mirevaló az ily sületlen zsémbeskedés? Jer, rendeljük meg öltözékedet, mert egy percnyi időnk sincs vesztegetésre.

(Folytatás következik.)

sam neki indul a helynek, hol szerinte a vadnak ki kell törni — én utána. A hely egy felmászandó árok levén, ennek aljában mozdultam felfelé s midőn bajtársamat mintegy száz lépésre közelítém meg, fegyverdurránást hallok s nyomban utána a „*tartsd magad!*“ (zintje!) kiáltást. — Megállni, a puská kakashát felhuzni s hamarjában az egyik lábamat egy dölt bükkfán átvetni (hogy a lerontó vadnak helyt adjak,) pillanat műve volt; de a másik lábamat utána húzni már nem maradt időm, mert a dühvel lerohanó fekete vad e pillanathban már mellettem termett. Még annyi időm se volt, hogy a puská agyát arcomhoz emeljem — s csak félig emelve és a csó szájjával a vadat érintve, elsütöttem fegyveremet... még egy pár ugrás s vadam lenyugodott.

Nándra most már tudta, mire lőtt, de azt is érezte, hogy nagyon megijedett; mert ha már az is váratlanul jött, hogy medve hajtassa magát kopo által, még kevésbbé gyaníthatta, hogy az oly gyorsan hömpölygőjén le, ugszólván reá.

Ezenkívül ugy rémlett neki a szürkületben, mintha roppant nagy állat lett volna s az elhulthoz érve bámulva látta a csak két éves bocsot.

Valódi vadász létére a retyezáti hegy-lánctot ugy ismeri, mint saját háztáját; mert nem csak medvére a hol lehetett (és a jó időkben ugyancsak könnyen ment ez) hajtott, hanem télen át e vadat barlangjában is sok fáradsággal s nem ritkán veszély közt félkereste.

Ily módon huszonöt bocsot szedegetett ki a barlangokból. Ép oly ismerős e hegy-lánct csúcsaival és magasataival, mint az aljjal s egyenlő szenvedélyvel úzi a medvét és a zergét.

A zergét emlegetve, nem is hallgathatta el sokáig így nyilatkozó fájdalmát:

— A legszebb zergé vadásztért, mely azelőtt mindenki számára szabad volt, pár év óta egy társaság foglalta el, mely azt tilalom alatt tartva, csak is saját tagjai által vadásztat.

E társaság Nándrát szolgálatába fogadta s a szolgálat a többek közt abból áll, hogy a vadásokat ő állítja fel az állásokra, neki azonban a lövés tiltva van. Ezért, ha a vadásztanyára kötelességét teljesíteni kiindul, nem is viszi magával hű öreg társát a puskát, hanem csak bottal kezében állítja fel a vadásokat, aztán félrevonul s bizonyosan nyomasztó érzelmektől nehéz szívvel tekint a vadászat lefolyására.

— Hej! mondá, a poharában levő utolsó quaterkát felhajtva, bizony fáj az a vén vadász szívének! de hja! a fizetésre szükség van s azért szenvedni kell.

Puskáját nem egy tölti mint mi; ő e tekintetben a régi divat híve. A löporra szöszdugót tesz s erre a szöszbe takart golyót csak könnyen ereszti a csőbe, hogy szükség esetén onnan ki is huzhassa. Ily töltésekkel lőtt Nándra Ábrahám számtalan zergét, özet és tizenhat medvét, a fennemlített bocsokat ide nem számítva.

A másnapi medvevadászat, mikor a kolczvári hegyoldalt megmásztuk, a nagyon meredek oldalon félóránál tovább tartott mászás alatt vadászvezetőnk egyszer sem állott meg pihenésre, pipája pedig folyvást füstlögött.

Visszaérve a sikra, azt a kérdést intéztük hozzá, vajjon szárnyas vadra szokott-e vadászni? mire a csaknem megveto hangon ejtett választ nyertük: — „Én nem!“

M. J.

### A kalkuttai vihar.

Kalkutta, Kelet-Indiának, más néven Hindosztannak fővárosa, a Bengali öböl mellett fekszik, a Ganges folyó egyik ágának torkolatánál s még a múlt évben Ázsiának egyik legnevezetesebb első rendű kereskedelmi városa volt.

Környéke, már fekvésénél s a tenger közelségénél fogva, ki van téve az elemek harcainak, melyek koronként jelentkeztek is. Így 1842-ben hosszantartó szélvész tett vidékén és magában a városban iszonyu pusztítást, mely 1852-ben ismét megújult, a nélkül, hogy a kár, melyet okozott, kiheverhetetlen nyomokat hagyott volna maga után. De a lefolyt év okt. 5-ike sokáig feledhetetlen siralmas emlékü lesz nemcsak a város évkönyveiben, hanem az egész tartomány nagy részében, mert azonkívül, hogy a nagy várost majdnem egészen elpusztította, a retentő vihar 100 mfdny területen kiszámíthatlan károkat okozott. Már okt. 4-én sebes eső és szél zugott folytonosan a pálmafák hazájában, mintegy előjátéka azon szomorú esetnek, mely bekövetkezendő vala.



A kalkuttai kikötő, a múlt évi okt. 5-ki vihar után.

Másnap 10 órakor a szélvész oly erős lett, hogy a kisebb fák recsegve hullottak földre; de a tulajdonképi orkán csak déltájban következett be. — Távolról mennydörgésszerű zaj hirdette, hogy még borzasztóbb dolgok fognak történni, s csakhamar kitört a legpusztítóbb vihar, melyre sem százados öregek, sem a krónikák nem emlékeznek.

Egy pillanat múlva minden fa ki volt tépve. A legvastagabb ágak úgy pattantak szét, mint a nád; kocsik dültek föl s az utcákon szerteszét heverték házfödelekkel, tornyokkal, ajtókkal, ablakokkal együtt. Egy 80 lábnyi fatornyot papirként szaggatott szét az orkán s forgácsait csak úgy sodorta a házak fölött. Vaspléhből készült háztetők össze voltak göngyölgetve, s a szél úgy vitte a levegőben. A hazai lakosok kunyhói mind elsodródtak, s a pompás palotákból álló városban alig maradt egyetlen ház is épen.

Két óra tájban a déli és keleti külvárosok s a nyugatiak kisebb nagyobb részben romban heverték. A távirdek sodronyai minden irányba össze voltak szaggatva. A fák közül már csak a

pálmák állottak, azok is koronátlan, mert csak sudaraik daczolhattak a zivatarral.

De még nagyobb pusztítás volt a folyón, a kikötőkben. Okt. 5-én 220 hajó horgonyozott a folyóban, s ezek közül a vihar után egy sem állt horgonyán. Sok elsüllyedt, míg a többi összetépett horgonylánczával kétségbeesett hullám-tánczot járt, s összetört vitorlákkal himbálózott a habokon. Némelyiket a kiáradt hullám több száz lépésnyire kidobta a partra. A hajók egymást zúzták össze, s mindenestül elsüllyedtek a fenéig fölka-vart habokban.

A népség jajveszékelve a legirtóztatóbb képet mutatta a kétségbeesésnek, s menekülésre nem is gondolhatott. Sok hajóról egyetlen ember sem szabadult meg.

Este hat órakor sötétedni kezdett, s a vihar is szűnt. A gázgyár el levén pusztulva, koromsötétség volt az utcákon. Éjjel már szél sem fujt; de másnap borzadalmas volt a pusztulás képe; a meddig a szem látott, mindenütt csupa rom. A palotákban gazdag város összeomlva; az omladékok közt megrémült lézengő alakok. A pompás

székely Bertalan említett nagy történelmi festményében azon jelenet van ábrázolva, midőn a csatában elvesztett király holttestét keresni indult hívek, a drága tetemekre végre ráakadtak, s az élettelen testet a csata után rögtönzött fideiglenes sírból kiássák. A művész azon traditio után indult, mely szerint a Csele patakába fult királyt a csatában vele volt hívei a patak hínárjából kihúzták, s a mint a csata zivatarai közben ráérték, hamarjában a vidék egy szárazabb helyén a föld alá rejtették.

ismerte s tisztelte e nevet a haza régibb s újabb nemzedéke. \*) 1832 óta 1848-ig minden országgyűlésen, ő volt egyik követe Borsodvármegyének, ő volt ezen időszak alatt folytonosan az országgyűlések szabadon választott jegyzője s legmélőbb dícsérvése az vala, hogy „ő volt az első, ki a magyarnak magyar nyelven szerkesztett törvényeket.“ Midőn a hosszú fájdalmas szünet után Pesten az országgyűlés termei ismét megnyiták, szülővárosa Miskolcz is a széles ismeretű, tiszta jellemű, s érdemekben megöszült férfit választá meg képviselőjéül. Megérte azon örömet, hogy az ígéret földét megláthatta s a 78 éves aggyastán, gyakorlati tapintatu s szeretetre méltó korelnöksége alatt szerveződött az 1861-i országgyűlés, melyen azután a legszebb reményekkel telve foglalta el képviselői széket.

Azonban reményeinek sem teljesültét, sem bukását nem engedte megérni az ég. A hű bajnok, ki a törvény és jog küzdterére még egyszer kiállott, hogy az ifjabb nemzedéknek dicső például szolgáljon, a hosszú küzdelem véghatárához ért. A természet törvényei állottak elő igényeikkel.

S az utódok halás megemlékezése lesz mindig legszebb jutalma azoknak, kik a közös előmozdítása körül becsülettel fáradoztak.

### II. Lajos király s a cselepataki malom Mohács mellett.

A Vasárnapi Ujság 1861 évi 27-ik számában közöltük Székely Bertalan derék hazai festőmű-

vészünk azon jeles festményének egy sikerült másolatát, mely II. Lajos király holttestének feltalálását a mohácsi csata után, megható compositióban ábrázolja. E kép és nagy tehetőségű szerzője azóta megérdemelt méltánylásban részesült — s nem is feladatunk, e tárgyra most újabban visszatérni. Csapán ehhez akarjuk kötni egy, lapunk mai számában látható tájkép magyarázatát.

Székely Bertalan említett nagy történelmi festményében azon jelenet van ábrázolva, midőn a csatában elvesztett király holttestét keresni indult hívek, a drága tetemekre végre ráakadtak, s az élettelen testet a csata után rögtönzött fideiglenes sírből kiássák. A művész azon traditio után indult, mely szerint a Csele patakába fult királyt a csatában vele volt hívei a patak hínárjából kihúzták, s a mint a csata zivatarai közben ráérték, hamarjában a vidék egy szárazabb helyén a föld alá rejtették.

Az általános vélemény még mindig az, hogy a csata hevéből elragadtott ifjú király a hajdani mocsáros Csele patakban találta halálát.

Ezt tartja mai napig a néphagyomány is Mohács tájékán, sőt ez tovább megy, s határozottan megjelöli azon helyet, melyben a szerencsétlen király sorsának áldozata lett. Ezen helyen épült volna az egykor bő vízű Csele partján azon malom, melynek rajzát egy művészbarátunk sziveségéből e lapon közöljük. Vajjon nem más-nemű emlékek kelle-ne-e állani azon a helyen is?

### Eperjes város jelene s múltja.

(Vége.)

II.

Eperjes nevének eredetét Timon régi történetírónk, — s utána mások is igen valószínűn — az eperből származtatják. Szerinte hajdan bizonyos Fignitz nevű ur birta e vidéket, kinek neve az itt dúsan tenyésző epret különösen szerette, s ezért eleinte nyári lakot is építtetett, de később mindig jobban megkedvelte e kies helyet, egész gazdaságát alapított itt, minek következtében több ház is épült, melyek idővel ugy elszaporodtak, hogy egész helységet képeztek.

Egy 1775-ben kiadott történelmi munkában pedig Eperjes név eredetéről ez áll: „II. Béla király, a ki vak Bélának is nevezetett, hadseregével Borichchal való ügyes-bajoskodásakor e vidékre

érkezvén, kiszállott kocsiájából, s egy zöld gyepre telepedvén, midőn maga körül tapogatózott volna, véletlenül egy bokor érett eperre talála, mely e város nevezetességére alkalmosságot szolgáltatott.“

E város eredete a XII ik századba esik, a midőn II. Géza király 1150 táján e vidékre a kivándorlott százsokat telepíté, kiknek nagyobb része Eperjesen foglalt állandó lakást. — E telepítvényeket királyaink mindjárt kezdetben több-

az ő állása sem lett volna oly veszélyes, ha hadserege elfogadására, s a nép biztosítása végett itt czélszerűbben elrendezett városokat s helységeket bírna: a helyreállított béke idején e hiányokat kiegészíteni igyekezték, új helységeket alapítá, a már fennálló városokat pedig, melyek közé Eperjes is tartozott, falakkal körülkerítettetni rendelte. E korszakban emelkedett leginkább jelentékeny várossá Eperjes. 1316-ban, a városi levéltárban őrzött oklevél értelmében Károly király visszaadja nekik „Bachta“ földét. I. Lajos király pedig 1374-ben szabad királyi várossá emelte, s mindazon szabadalmakkal ruházta fel, melyekkel akkor Buda főváros élt. A szent Miklós templom már ekkor fennállott, mert 1382-ben már szabadságlevéllel ajándékozta meg. — Zsigmond király pedig 1404-ben 12 évre minden adótól fölmentí a polgárokat, hogy városuk falait felépíthessék, s hogy népessége minél jobban szaporodjék, szabad átköltözést enged mindenkinek a polgári jogok s szabadalmak élvezetével.

Sőt 1433-ban Julianus bibornok egy okmányban egyháziilag is megengedi nekik, hogy védelmi tekintetből építendő fa-lakon vasár- és ünnepnapokon is dolgozhasanak. 1435-ben Zsigmond király engedélyt ad hetivásárokat tathatására, s minden vám és adó nélküli szabad kereskedési és árulhatási joggal ruházza fel. Ugyanekkor a város már annyira épült, hogy két nagy terjedelmű malmot kelle lerontani, hogy helyébe új utca építhetessék, mely maig is *drok-utczának* nevezetik. 1440-ben Erzsébet királyné megengedi, hogy a házaik építéséhez szükséges köveket, a szomszéd Sáros helységben szabadon fejthetik.

Igy megerősödvé, 1442-ben már nevezetes ostromot képes volt kiállani, a midőn t. i. Erzsébet királynénak férje, Albert halála után született fiát, Lászlót az ellenpárt királynak választá, a királyi jogok s javak védelmezése Giskrára bízott, kinek mindent el kelle követni, hogy e várost birtokában megtartsa. Midőn tehát Ulászló e várost 1442-ben ostrom alá vette, Giskra az eperjesiek hatalmas elszánt véderejével visszaverett.

V-ik László 1453-ban Eperjesnek új czímet ad. II-dik Ulászló alatt, midőn János Albert e vidéket 1491-ben elfoglalni iparkodott, Zápolya oly keményen megverte, hogy élte kockázatásával futni kényserült s Eperjesen keresett menedéket, azonban itt is utóéletvén, kénytelen volt a várost Zápolyának átadni. 1494-ben a város falai sok helyen kiigazítottak, a még be nem végzett részek felépíttetek, mint ezt a kassai kapu feletti évszám (1494) bizonyítja. 1508-ban II. Ulászló egy rendelethe által megengedtetett a városnak minden-nemű pecsétéknél vörös viaszszal élnetni; 1514-ben pedig ugyanezen király különös szabadalmánál fogva, a város *András-vásárt* vett gyakorlatba.



Palóczy László emléktáblája a miskolci ref. templomban.

féle szabadalmakkal és kiváltságokkal ajándékozták meg, s úgy tekintvén őket mint vendégeket, valódi magyar vendégszeretettel gondoskodtak sorsuk fölül, s mint az akkoriban fenmaradt királyi okiratokból látható, csakugyan mindig e szóval „*hospites*“ (vendégek) említtetnek. Így volt lehetséges, hogy Eperjes már 1247-ben népes és virágzó helység volt, mint ezt a IV. Béla király által kiadott s Bártfa városi levéltárá-



Cselepataki malom Mohács mellett (II. Lajos király sírja). — Marasztosi A. rajza.

### Palóczy László emléktáblája Miskolczon.

Az 1861. évi rövid országgyűlés egyik legmeghatóbb eseménye volt az agg Palóczy László-nak, az országgyűlés korelnökének halála. Régóta

Fegyvere, melyet régibb időben semmi ellencsapás nem birt kiforgatni izmos markából, most a csata közepében önkénytelen hullott ki az elgyengült aggyastán kezei közül. Nehány napi betegség véget vetett az érdemekben gazdag, hosszú életnek. Halála mély és őszinte fájdalommal tölté el a nemzetet s a gyászszisszést, melylyel töle elváltunk, ama fájdalomnak megfelelő fenséges nagyszerűséggel ülték meg a nemzet képviselői s az ország fővárosa.

Palóczy holttesteméi kedves Miskolcz városába vitettek s az ottani sírkertben nyugosznak. Az ország akkori képviselői még külön jellel is kívánták e tiszta lelki hazafi emléket fentartani, s ily czélból készült Pesten Gerenday Antal szobor-műteremében azon, az elhunyt hazafi nemes egyszerűségének megfelelő, de azért díszes márvány emléktábla, melynek rajzát lapunk mai számában közöljük, s mely mult év óta a miskolci avasi ref. templom falába illesztve, Palóczy László érdemeire emlékezteti az utókor.

\*) Palóczy arczképét s életrajzát lásd. a Vas. Ujság 1860. évi 44. számában.

1537-ben Ferdinánd Eperjesre jövén, a Zápolya birtokában levő Sívárt megtámadta s elfoglalta; az Eperjes közelében véghezvitte csata képe egy, a városházán levő régi festményen látható. 1547-ben Ferdinánd Sívárt 521 forintért Eperjes városának elzálogosította. 1548-ban pedig a városnak új zsimert adott, egy körme között eperbokrot tartó sással érdekese. 1558-ban harminczad állítottott fel a városban, az 1563 évi pozsonyi országgyűlés pedig a nyolcz személyes itélőszék tartását Eperjesre rendeli, miáltal a város sokat nyert nevezetességében.

A folytonos harcz és háború közepett is, ily engedélyek mellett a város iparüzése, kereskedése és jóllete nagy virágzásnak indult. Posztókereskedése *Krakó* és *Silécia* felé már a XIV-ik században virágzott, Danzig városával, főleg a XVII-ik században volt élénk közlekedés. A vászonkereskedés is régóta virágzott, ezt a XVIII-ik század közepe táján Eperjesen megtelepedett ráczok ragadták magukhoz.

A reformáció időszakában a magyarországi helyek közül Eperjes volt az első egyike, hol a vallás-újítás leghamarabb meggyökerezett, mert itt már Husz követői hintették el a gyvat először, s 1530 óta hirdették azokat. Nemsokára iskolát is alapították itt az evangélikusok, melynek 1540-ben Wernher György volt az igazgatója, utóbb pedig a híres Bocatius János lett azaz, ki később Kassa város jegyzője lön. 1656-ban Eperjesen könyvnyomda is keletkezék; ekkor már az egész város az új vallást követte. 1665. a régi iskola helyett, mely a magyar templomig lett volna kiterjesztendő, egy új és sokkal nagyobb iskola (kollegium) építetett, melyhez nem csak Magyarországon, hanem külföldön is történtek adakozások. Egyik legnagyobb adakozó a svéd király volt, ki 20,000 forintot adott a czélra, továbbá Sopron, Danzig, Eperjes és egyéb városok is szép összegekkel járultak hozzá; ugy helyen két év múlva 1667. augusztus 18-án ünnepélyesen nyitathattott meg az új pompás kollegium, melynek homlokzatára e következő emléktábla (chronostichon) tetetett:

„Fragopol. Li. Extr. Vcto. LXX LVCo. s. l. festa Ly. Ceo LXX e. Vange. Lii. transi In HVngra. Ia. M.

De nemsokára nagy változások történtek, Rudolf és utódjai az ország alkotmányos és valóság szabadságát veszélyeztették; a miért az egész ország lángra gyult, s majdnem egy századig tartó polgárháború emészté kebelét. Eperjes különösen I. Lipót idejében sokat szenvedett.

Igen szépen és kimerítően esztelje a szomorú eseményeket a m. nemzeti múzeum könyvtárában — kéziratan meglevő eperjesi német krónika ismeretlen írója, a honnan ez adatokat is kölcsönözték. Ebből látható, hogy 1667-ben a katolikusok elfoglalták a protestansok templomait, iskolájukat, hogy az egész város házból voltak kénytelenek isteni tiszteletüket gyakorolni. A városi tanács és szolgaszemélyzetet is csupán katolikusokból választották, habár nem voltak is reá alkalmasok. Ezek aztán minden kitelhető módon hintették a gyűlölség magvait. E siralmas helyzetben az elkeseredés okozta, hogy az evangélikusok Petroczy vezérrel választva a városok és falvakra rontottak, s kastélyokat, házakat, templomokat stb. kifosztották, felgyújtották. Így jöttek Eperjesre is s ezt elfoglalva nemesek visszaadták az evangélikusoknak az elfoglalt iskolájukat s templomukat, de a kath. főtemplomot is elfoglalták, a többi templomokkal együtt.

De uralkodásuk nem soká tartott, mert 1673-ban a császáriak elfoglalták a várost, erősitvényeit nagybárra lerombolák, fegyvereket Kassára szállíták, s a partitűt várostól elvevők a só áruhatalmi jogot s 11,000 frntnyi sarcozt vetettek ki a polgárookra. Ugyanekkor az evangélikusoktól mind a három templomot (t. i. a mostani anya-templomot, mely akkor a németeké volt, a mostani orosz-templomot, melyet akkor a tótok használtak, s a mostani evang. templomot, mely akkor a magyaroké volt) s az 1667-ben felépült kollegiumot is katonai erővel elvevők; az evang. városi tanácsot elmozdíták s ismét katolikusokkal töltötték be; az evang. mesterembereknek pedig, kik még nem nyertek polgári jogot, megtiltották műveik nyilvános árulását stb.

1682-ben Tökőly Imre szállotta meg a várost, s a templomokat s kollegiumot ismét visszaadta a protestansoknak; de már 1687-ben megint elvevők tőlük, midőn Tökőly Schulcz császári hadvezér Eperjes mellett megverék, azután a város ellen fordult s 10,000 emberrel a csak 1000 emberből s a polgárokból álló városi őrség ellen 7

hétig tartott az ostrom; míg végre a város alku mellett megadta magát, miután megígérék, hogy szabadságát meghagyják s a multakért teljes bünbocsánatot adnak. De alig szállották meg a várost, azonnal felelde az alkut, 200,000 ft., sarcozt vetettek a városra, mit a császár kegyelemből 14,000 frtra szálltta le. 1686. évben a város erősitvényeit akarták lerombolni, azonban a városnak sikerült ezt 52,000 ft. lefizetésével elháritani.

A következő 1687-ik évben borzasztó kegyetlenkedés színhelye lön Eperjes, melynek szomorú emléke feledhetetlen marad örökre és még ma is iszonyattal tölti el a kebelt. Ugyanis azon évi február elején jött ide a nápolyi születésű *Caraffa* mint teljhatalmu királyi biztos, és rögtön bezártatá a kapukat, egy 12 tagú vértörvényszéket alakított, melybe, hogy a törvényszerűségnek mégis némi színe legyen, néhány városi tanácsost is felvett a többi bírák előtt. Nem akarjuk itt az iszonyatos tetteket elősorolni, mert elborzad az emberamz irtóztató kínzásokon, melyeket ez alkalommal a vérszomszjak bírák kegyetlensége véghezvitt, csak azt emlíjük meg, hogy 18 vagy némeley szerint 21 embert borzasztó kínzás után a kollegium északi oldala előtt, a mai szentháromság szobra helyén, felállított vérpadon kivégeztetett, nehányat halálig kínoztattak, másokat nyomorékká s koldussá tétetett, kiknek fő büne az volt, hogy az evang. egyház tagjai s többnyire vagyonosak is voltak.

Pedig már az 1682-ii soproini országgyűlésen törvénynyé emeltetett, hogy a protestánsok a szab. kir. városokban vallásukat szabadon gyakorolhatják.

Miután az „eperjesi mézarszék“ hírére az egész ország feljajdult, I. Lipót végre az országgyűlés kérelmére megszünteté a kivégzéseket s elhiváta Caraffát.

De evvel az evangélikusok üldöztetése még sem szünett meg, még sem engedtetett meg nekik a nyilvános isteni tisztelet tartása. 1693-ban egy felsőbb rendelet megengedé ugyan, hogy a felső külvárosban egy kertben tarthassanak isteni tiszteletet, de az idegenekből álló városi tanács sürgetésére csakhamar visszaverték az engedélyt. Midőn Rákóczi Ferencz 1704. decz. 4-én a várost megszállotta, ismét visszanyerték egyházaikat, de 1711-ben újra elveszték; a magyar templomot a kollegiummal együtt mint azelőtt, egy most is, a jésuitáknak adták át, kik azt ezenül eltörlőtűsükig folyton bírták.

Az evangélikusok ekkor a városban kívüli szántóföldeken álltták föl templomukat és iskolájukat. Végre a jésuitáknak 1773-ban történt eltörlötése után 1783-ban a kollegiumot s a vele összekötött templomot nyilvános árverés után eladták, s az evangélikusok 6000 fton megvették sajátjukat. E vétel felsőbb helyen is megerősitetett, s a következő éven az evangélikusok külvárosi fa-épületeiket oda haggyán, ismét ősi épületeikben nyiták meg iskolájukat, s tarták isteni tiszteletüket.

Nem csoda, ha az oly szép virágzásnak indult Eperjes annyi viszontagság között hanyatlott; mihez még az 1679-iki halálvész is hozzájárult, mely 3000 embert törölt ki az élők sorából, s 1710-ben Vimont császári hadvezér foglaltsákor ismétlődött; 1696-ban pedig a város fele a lángok martaléka lön; 1788-ban ismét majdnem az egész város leégett.

De az ezután következett békés időkben Eperjes ismét fölépült sebeitől, s lassankint előbbi fényére emelkedék s még szebben fölépült, mint az előtt. Ekkor kivált a borkereskedés virágzott, s midőn Napoleon a varsói nagyhercezséget teremté, s a szárazföldi zárt bezohozta, Eperjes a kereskedésnek egyik főhelye lön. A lengyel, orosz és magyar urak, kik akkor a szomszéd bártafi földöt nagyban látogaták, a telet gyakran Eperjesen töltötték, s teli marokkal szorták a pénzt. Így meggazdagodtak az eperjesiek, de a fényűzést, játékokat és ledérséget is megkedvelék.

Zombory Gusztáv.

## Hirlapirodalomunk a 19-ik században.

Harmadik közlés 1841—1847.

(Folytatás.)

Német nyelven megjelent hirlapok és folyóiratok ez időszakban:

„*Vereinigte Oefner-Pesther Zeitung*.“ 1800-ban alapitva. Politikai hirlap, egy mellék lappal ezen cím alatt: „*Gemeinnützige Blätter*“ zur Belehierung und Unterhaltung. Szerkesztő Janisch Jó-

zsef, kiadta Rösler özvegye szül. Schickmayer. Ezen 2 lap az 1845. aprilban keletkezett „*Pesther Zeitung*.“ gal egygye olvadt, miután ennek kiadója a „*Vereinigte*“ kiadói jogát megvásárolta. — Megjelent e két lap hetenkint kétszer, vasárnap és csütörtökön, a főlap egész rétben velinára, a melléklap 4 rétbén; nyomott Budán a m. kir. egyetem betűlívvel, félévi ára postán 4 forint 24 krajczár p. p.

(Ifj. Palugay Imre: Magyarország leírása. Pest 1852. I. 190. — Tud. Tár 1842. VI. 483. — 1843. VII. 482. — Honi irod. Hirdető 1844. 8. 1. — 1845. 8. 1.)

„*Städtische Pressburger Zeitung*.“ 1764. jul. 14-én alapitva. Politikai hirlap. Melléklapja 1837-től „*Pannonia*.“ Kiadó 1843 végeig Schaiba Ignác Adolf. Tulajdonos Pozsony városa; szerkesztő Richter A. F. 1842-től Neustadt Adolf. — Ezen lap kiadhatóságát jogát árverés után Barich Mihály udv. kancelláriai fogalmazó szerezte meg 1844-től hat évre 6310 pengő forintért.

Megjelent a főlap hetenkint kétszer, 1842-től háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken egy-egy iven kis ívrét alakban; a melléknap ekkor szintén háromszor kedden, csütörtökön és szombaton 4-rétbén fél iven számokban, havonkint 2 divatképpel; nyomott Schmid Antal nyomdájában; ára félfévre postán 1841. 4 ft. 48. 1842—43. 5 ft. 12 kr. 1844-től helyben 5 ft. postán 6 ft. p. p.

(Hírök 1843. II. 60 sz. 1845. I. 196. I. — Tud. Tár. 1842. VI. 483. — 1843. VII. 482. — Honi irod. Hirdető 1844—47.)

„*Der Siebenbürger Bothe*.“ Politikai lap, 1786-ban alapitva; „*Transilvania*.“ Periodische Zeitschrift für Länderkunde“ mellék lappal. Kiadta 1833-tól Hochmeister Márton könyvkereskedő Nagy-Szebenben; 1842-től annak örökösei saját nyomdájukban. Szerkesztő Mildenbergi Benigni József. — Megjelent hetenkint két szám, a politikai lap egész rétbén, a melléknap 4 rétbén; félévi díja postán 2 ft. 24 kr.

(Tud. Tár. 1842. VI. 483. — 1843. VII. 483. — Honi irod. Hirdető 1844—47.)

„*K. K. priv. Agrar politische Zeitung*.“ 1826-ban keletkezett. Kiadó-szerkesztők: Stauder Ferencz és Rosenau Ferdinánd, egy mellék lappal „*Luna*“ cizimmel. — Megjelent Zágrábban hetenkint kétszer a főlap nagy 4 rétb iven, a melléknap 8 rétbén velinen; nyomott dr. Gaj Lajos nyomdájában; félévi ára postán 4 ft. p. p.

(Tud. Tár. 1842. VI. 483. — 1843. VII. 483. — Honi irod. Hirdető 1844—47.)

„*Pesther Zeitung*.“ Politikai hirlap. Kiadók: Landerer és Heckenast; szerkesztő: Glatz Ede. Megjelent 1845. apriltól kezdve, hetenkint négyszer, egész rétbén egy iven nyomott a kiadók nyomdájában; félévi ára helyben 5 ft. postán 6 ft. p. p. — 1847. első felében szétküldtetett postán 2995 példányban. A P. Z. mint az Életképekben Csatóri mondá: „a 4-ik rend trombitásul akarta magát feltolni, s az mégis mindig annak érdeke ellen szónokol, nézetünk szerint a P. Z. nem a 4-ik rend, hanem a városi bürokrácia s zárt rendszer képviselője, e mellett itt-ott bár igen jól fitkolja, nem igen nagy sympathia tetszik ki belőle nemzetiségünk iránt.“

(Életképek 1845. II. 4. sz. — Honi irod. Hirdető 1845—1847.)

„*Der Spiegel für Kunst, Eleganz und Mode*.“ Szépirodalmi divatlap 1828-ban keletkezett; 1841-től a kiadótulajdonos Wieser özvegye, szerkesztő Rosenthal Sámuel. Ezzel járt „*Der Schmetterling*“ színházi és literatúrni kiegészítő lap; és „*Pesther Handlungs-Zeitung*“ kereskedés és iparmutató. A Spiegel szerkesztője ügyes tapintat és igéret szerinti pontosság által szép előfizetői és olvasói kört szerze magának.

Megjelentek Budán 8-rétbén velinen; a főlapból hetenkint két szám, a P. H.-ból havonkint 6 vagy 8 szám, a Schmetterlingből 2 vagy 3 szám; párisi és londoni divatképekkel, butor-kocsidivat s arczképekkel, zenemellékletek s legújabb párisi himzés-mintákkal; nyomattak az egyetemi nyomdában; félévi ára a három lapnak helyben 4 ft. postán 5 ft. p. p.

(Pesti Hirlap 1841. II. 836. I. — 1843. II. 835. — 1844. I. 416. II. 850. — Közlemények 1841. 88 lap. Bibl. Értesítő 1841—42. — Honi irod. Hirdető 1844—1847.)

„*Siebenbürger Wochenblatt*.“ 1837-ben keletkezett politikai hirlap, a következők melléklapokkal: „*Satellit*“ ez és a főlap hetenkint kétszer jelentek meg, hétfőn és csütörtökön, összesen 1 iv negyedrétbén. — „*Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde*“, minden héten egy iv 4 rétbén, és „*Sundenblumen der Gegenwart*“, havonkint egy 32-rét 4 ivnyi füzetben adattak ki. — Kiadó-szerkesztők Gött János nyomdász és Németh

Vilmos könyvtáros Brassóban; félévi ára a három melléklettel együtt postán 4 ft. p. p.

(Bibl. Ért. 1841. 3. I. 1842. 3. I. — Honi irod. Hirdető 1844—1847. — Kurz. Magazin 1845. I. 205. II. 1846. 847. 377 lapok.)

„*Pesther Tageblatt*.“ Organ für Wissen, Kunst, Leben und Unterhaltung.“ Belletristika encyclopaediai napi lap, 1839-ben alapitva. Kiadó-tulajdonos: Heckenast Gusztáv; szerkesztő dr. Saphir Zsigmond. Ezen lap folyvást élénkült és dicsegetes mozgásban volt; szerkesztője honi érdekeit közt szívére látszott venni, s ez által a nagyobb közönség elismerését mind magának mind lapjának kivívta. S e tekintetben igen sokat köszönhetni újabb szerkesztőirésének Hirsch Zsigmondnak, ki azonfelül hogy tisztelője volt törekvésünknek és literatúránknek, még igen hofnevelőnek megkedveltetni is bírt, azokat idegen hofnevelőknél megkedveltetni. — Megjelent, hétfőt kivéve, mindennap egy egész iv műszerpapírosos, kis folió alakban, nyomott Landerer és Heckenastnál; ára félfévre helyben 4 ft. 30 kr. postán 5 ft. p. 1844-től 5 ft., illetoz 6 ft. 24 krra emeltetett.

(Pesti Hirlap. 1841. I. 8. II. 802. — 1842. II. 698. 740. — Honi irod. Hirdető 1844—47. — Tud. Tár 1842. VI. 483. — 1843. VII. 481.)

„*Temesvári Wochenblatt*.“ Zeitschrift für Wissen, Kunst und Industrie.“ 1840-ben alapitá Beichel József nyomdász; szerkesztő Klapka József. Ezen tudományos, szépművészeti — s iparlapból megjelent minden szombaton egy szám, értesítővel együtt; nyomott Temesvártól Beichelnél; félévi díja postán 3 ft. p. p.

(Pannonia 1842. I. 52. I. Tud. Tár. 1842. VI. 483. — 1843. VII. 483. — Honi irod. Hirdető 1844—47.)

„*Pesther k. k. privileg. Kundschafts- und Auctions-Blatt*.“ (Tudakozódó és árverési lap.) Kiadta 1827-től fogva és szerkesztő Weber József; megjelent hetenkint kétszer kedden és pénteken 4-rétbén; félévi díja helyben 1 ft. 12 kr. postán 2 ft; nyomott Landerer és Heckenastnál.

(Tud. Tár 1842. VI. 483. — 1843. — Honi irod. Hirdető 1844—1847.)

„*Der Ungar*.“ 1842. elejéül alapitá és szerkesztő Klein Hermann Pesten; segédszerkesztője volt Beck Károly. Ezen napi lap főiránya: érdekeit a külföld előtt képviselni s németajku honfittársaink közt a magyar nemzetiséget terjeszteni. Falk Miksa, jeles publicistánk itt lépett fel először az írói pályán, ugyanis 1843 és 44-ben, 16 és 17 éves korában, a magyar lapokból fordítások s a nemzeti színházi előadásokról alapos bírálatokat közölt. Azután ezen lap segédszerkesztője volt 1847-ig. — Megjelent naponkint kétszer Budán a m. kir. egyetemnél; félévi díja helyben 6 ft. postán 7 ft. 24 kr. n. p. naponkinti szétküldéssel.

(Jelenkor. 1841. II. 365. — Pesti Hirlap. 1841. II. 838. I. — 1842. I. 440. — Pannonia 1842. I. 12. — Danielik: Magyar írók. Eletrajz-gyűjtemény. Pest 1858. II. 73. 1.)

„*Das Vaterland*.“ Szépirodalmi s kereskedelmi lap. Megindult 1844. jan. 1-vel Győrött, Noisser Richard kiadó-szerkesztő által alapitva. Megjelent hetenkint 3 szám félven 4 rétbén; nyomott ugyanott özvegy Streibig Klára betűlívvel; előfizetési ára félfévre helyben 3 ft. 30 kr. postán 4 ft. 48 kr. p. p. — 1847. kezdetével „*Hazánk*“ lett belőle.

(Pesti Hirlap 1843. II. 852. — Honi irod. Hirdető. 1844—47.)

„*Der Pilger*.“ Zeitschriftliches Organ für vaterländische Interessen, Kunst, und Industrie. 1841-ben keletkezett; szerkesztő Schall F. E. kiadta Prettnér J. N. megjelent hetenkint kétszer kisdéd 4 rétbén egy iven Károlyvárosban. 1842. végén megszűnt.

(Tud. Tár. 1843. VII. 483.)

„*Kaschau-Eperjeser-Kundschaftsblatt*.“ Werfer Károly kiadásában jelent meg ezen értesítő lap 1847-ben hetenkint kétszer 4 rétbén, előfizetési ára félfévre 1 ft. p. p.

(Honi irod. Hirdető. 1847. 5. I.)

„*Der österreichische Actionär*.“ Zeitschrift für Kapitalisten, Techniker und Gutsbesitzer. 1841. kezdetéül indult meg ezen tőzsdéi lap Pesten Weber József kiadó-szerkesztő által alapitva. — Megjelent hetenkint egyszer szombaton egy ivnyi számban n. 8 rétbén; nyomott Budán az egyetem nyomdájában; félévi ára helyben 3 ft. 40 kr., postán 4 ft. p. p. 1842. végével megszűnt. (Liter. Lapok. 1841. I. 16. I. — Tud. Tár. 1842. VI. 483. — 1843. VII. 483.)

„*Deutsches Volksblatt*.“ szerkesztő Benigni József N.-Szebenben 1844-ben 4 rétbén.

„*Archiv für die Kenntniss von Siebenbürgens Vorzeit und Gegenwart*.“ Ezen történelmi folyóiratot N.-Szebenben indították meg 1841-ben Kochmeister Márton könyvkereskedésének örökösei; Schuller Károly tudós sebeni tanár szerkesztése és többek közreműködése mellett; különösen gazdagitá jeles czikkeivel ezen vállalatot báró Kemény József. — Megjelent negyedévenkint egy 6—8 ives füzet, és pedig 1841-ben az első kötet két füzetben: nyomott a kiadók nyomdájában; egyes füzet ára 1 ft. 30 kr. p. p.

(Athenaeum 1841. II. 111 h. Kurz: Magazin I. k. IV. lap. — Bibl. Értesítő. 1841. 18. I.)

„*Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landes-Kunde*.“ Az erdélyi gazdasági-egyesület közlönye, mely által 1845-ben indított meg N.-Szebenben. — Megjelent időhöz nem kötött füzetekben n. 8-rétbén több képpel és táblázzal. 1845-ben 1-ső kötet (4 füzetben) 587 lap. — 1846-ban a 2-dik kötet (4 füzetben) 505 lap. — 1847. III. kötet 1—2 füzete 168 lap. egyes kötet ára 3 ft. p. p.

(Honi irod. Hirdető. 1845. 47. I. — 1846. 35. I. — 1847. 52. I. Kurz: Magazin I. k. IV. lap.)

„*Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens*“ cizimű folyóiratnak báró Kemény József volt létrehozója és előmozdítója. Kiadta Kurz Antal Brassóban, több tudós közreműködésével. Tartalmát tevő Erdély történelmére vonatkozó kitűnő értekezések és okmányok gyűjteménye. Megjelent időhöz nem kötött 7—11 ives füzetekben n. 8-rétbén, könyvmatu mellékletekkel. Nyomott Brassóban. Gött Jánosnál. I. kötet 1—2 füzete 1844-ben. 3—4 füzet. 446 lap 1845; II. k. 1—3 1846; III kötet 4 (utolsó) füz. 512 I. 1847-ben jelent meg.

(Danielik: Magyar írók. Eletrajz-gyűjtemény II. kötet 141. lap.)

„*Jahrbuch des deutschen Elementes in Ungarn*“ cizimű vegyes tárgyú folyóirat első füzete, Benkert (most Kertbeny) Károly szerkesztése s több neves német író közreműködésével megjelent 1846. márcziusban Pesten. — A szerkesztő hazánk és nemzetiségünk irányában szép és méltányos szavakat mond, s ez első füzetben meglehetősen hűséggel ragaszkodott kitűzött czéljához; s a magyar érdekekkel leginkább egyező dolgozatokat foglal mgában Hugó Károlytól, Schedius Lajos, gr. Majláth János, Haufler József, Löw Leopold és Károl Lázártól; az utóbbi a magyar festészeket bírálja; ezeken kívül igen szép költeményekkel gazdagíták e füzetet Pyrker László és Bakody Tiádvar. Benkert megkezdett beszélje is érdekes. Ez egy füzetnél több nem jelent meg.

(Pesti Divatlap. 1846. I. 335. I.)

„*Vierteljahrsschrift aus und für Ungarn*.“ Ezen negyedéves folyóirat 1844-ben külföldön jelent meg Lipebcen Wigand György bizománnyában, és dr. Henszlmann Imre szerkesztése alatt; különösen belviszonyainkat rajzolá a külföld előtt, igen jeles írók közreműködésével; nevezetes czikkeket irtak bele Puszky Ferencz, Lukács Móríz, Csengery Antal. — Megjelent egy negyedévi 8 rétti füzet 165 lappal és 1 ft. pp. volt az ára.

(Magyar t. társ. Névkönyv 1835. 69. I. — Uj Ismeretektára. II. 253.) (Vége követei.) Szinyey József.

## Csokonai Vitéz Mihály lak- és halál-helye Debreczenben.

A debreczeni ref. főiskola mellett, az ugynevezett darabos-utezán, 993-ik szám alatt, áll egy kisszerű ház; az utcázára csupán egy ablaka van, teteje náddal fedett, udvara keskeny és szűk. E ház volt a költő lak- és halál-helye.

Mennyi emléket kell fébennünk ez egyszerű lakocska; itt lakott, itt élt a „Csikó bőrös kulacs“ szerzője.

A multból mennyi kép jut eszünkbe! Ott az udvar baloldalán állott egy öreg bodzafa, a melynek lombjai a déli nap heve ellen his árnyékokot vetettek, a bodzafa alatt egy gyeppalag volt, e pamlagon szokta a költő déli álmat aludni.

Azóta az öreg fa kikorhadt már; a szomszéd udvarán több ifjú fanővések vannak, hihetőleg ezek a régi fa magvából, vagy gyökereiből fakadhattak ki, mert épen azon a helyen állanak, a hol egykor az öreg fa terjeszté ki lombos ágait.

Az udvar hátulso részét egy kis kert foglalta el, hol több akác- és jegenyefa volt ültetve, a jobb oldali részen hosszu ut vonult el; itt szó-

kott a költő sétálgatni, s itteri sétái alkalmával születtek legszebb dala.

A régi fák közül ma már egy sincs meg, elkorhadtak azok a hosszu évek zivatárán, hiszen már felszázadta mult el, hogy a költő sirban alusszik.

Legújában a költő iránti kegyelet egy márványlapot tetetett a ház utcázára néző oldalára, mintegy megjelenni a házat, és figyelmeztetni az arra elmenőket, s másfelől gondoskodni, hogy e ház, mint egyik legjelesb költőnk lakhelye, a feledés homályától megkímeltessék. A márványlap egyszerű, de csinos, rajta im ez áll:

Csokonai Vitéz Mihály  
Lak- és halál-helye.

E követ Kulini Nagy Benő ur készítette.

A ház jelenleg ép, s félig meddig jó állapotban van.

A háznak jelenlegi gazdasszalja még azon helyet is tudja, a hol a költő halála ágyán feküdt, s később aztán örök álomra elszenderült.

Sz. A.

## Látogatások az észak-amerikai Egyesült-államok elnökénél.

Nehány hét előtt azok figyelmét, kiket a világ politikai hullámzása érdekel, az Északamerikában végbement elnökválasztás vette igénybe. A politizáló világ kíváncsián várta a választás eredményét, hogy vajjon a nagy köztársaság helyeselné fogja-e elnökének harczias politikáját; s megválasztja-e őt utolag, vagy valamely békéesebb szellemű pártfőnököt ültené az elnöki székre? Az eredmény tudva van. A korábbi elnök, Lincoln Ábrahám, újra meg lön választva.

Az ember szereti a nemzetek sorsát intéző nagyok életét, s a kört, melyben mozognak, ismerni; s így lehetnek sokan, kik szeretnének a távol világrész leghatalmasabb államának főnöke hivatalos életéről — mely a mi fejedelmünk-től oly sokban különbözik, némi tudomással, ismerettel bírní. S ez óhajátának vélnék eleget tenni, midőn ez alkalommal a nagy köztársaság elnökének nyilvános életéből mutatunk be néhány vonást egy külföldi turista jegyzetei után.

Az észak-amerikai köztársaság keletkezése óta szokásnak vala, hogy a köztársaság feje, az elnök, igen kevés, vagy semmi társaságban se legyen részt házán kívül. Ő sohasem fogad el meghívásokat magánosoktól vagy miniszterektől, a mint azt némelykor a mi fejedelmünk teszük, Azon táncszívmalcomon, ebédeken s esteleken sem jelenik meg, melyeket néha a külföldi követek adnak, amár azt még az orosz czár is megteszi néha. A köztársaság elnöke, elnökségének négy éve alatt saját házára van szoritva, és nem egyéb, mint egy — a társas körökből kizárt remete. Ha mulatni akar, magának kell a házi szerepét adni. Egy ünnepeit vendég szerepét játsszó — az elégtételben soha sem részesülhet. Az unio polgárainak demokratiai érzülete e szabályt szokássá változtatta. Mindnyáján egyenlő jónak, s egyenjogúknak tartván magukat, ha valamely szenator meghívást az elnök előfordának, ugyanezen tiszteletet kellene tanusitania akarmélyik szatócs vagy kézmives irányában is, s ilyenformán a meghívásoknak, s konnexionoknak soha sem lenne vége.

## T A R H A Z.

## Közlekedés.

\*(Az újpesti lóvonatu vaspályát.) A helytartótanács által előterjesztett feltételek alatt, engedélyezték.

\*(Zala-Egyszerű vasúti állomása.) A soprokanizai vaspálya vonalában esik Sz.-Iván s ennek a tervezetben van is egy ily nevet viselő állomás száma. Azonban a kereskedelmi miniszterium megkereste a déli vasut-társaságot, hogy mivel Egyszerű Zalamegyének székvéro a s borral, gabonával, gyapjával stb. élénk kereskedést űz, de a területi viszonyok nem engedték meg, hogy hozzá közel vitessék a vaspálya, legalább annyit figyelembe részesüljön, hogy a sz.-iváni állomást ne sz.-iváni, hanem „sz.-iván-zalamegyezégi“ állomásnak nevezzék. Ez a déli vasut-társaság e 12 festett betűbe kerülő áldozatot meghozta Zala-Egyszerűnek, — Zala-Egyszerű tehát nyugodt lehet, mert van neki stációja — Szent-Ivánon.

\*(A szathmár-szigeti vaspálya ügyében) közelebb 15 tagból álló küldöttség ment Bécsbe, mely e hó 13-án volt Ó Felsége előtt legmagasb fogadtatáson. A küldöttség mindenütt a megbízhatóbb remény kifejezését nyerte válaszul.

## Mi újság?

\*(Az akadémiai album számára.) mint értesülünk, hg. Bathányi Fülöp, az akadémia egyik első alapító és igazgató tagja is elküldte fényképét Schrecker fényképeshez. A herceg egész mostanig még soha sem volt lefényképezve.

\*(A debreczeni új színházat.) melynek gépezetét a híres Mühlendorfer készíti, ez évi október 1-én akarják megnyitni. Ugy beszélik, hogy ez az ország legszebb színháza lesz, s a város előjárósága mindent elkövetett, hogy a nagy magyar városban a muzsáknak oly állandó csarnokot emeljenek, mely mindig hirdetni fogja a debreczeniek műseretét. S hogy ne csak ház legyen, hanem a házban szellem is: a jövendőbeli igazgató Debreczontól oly segélyezést kap, mely lehetővé teszi a magyar drámai színészet jelentékeny emelését. A színház igazgatóságát, hir szerint, Szerdahelyi Kálmán nyerte meg.

\*(Az áruvagyonai inszó) nagyobb kiterjedést vett, mint egyelőre látszott. A bizottság 26 községet jelölt ki, melyek segélyre szorulnak; ugyan a namesztói járásban: Benediko, Erdőka, Mutne, Novoty, Polhóra, Kapasa, Kabcicza, Szilhelne, Veszele és Zákamene; — a trszénai járásban: Bukovina, Alsó- és Felső-Lipnicza, Alsó- és Felső-Zubricza, Hankabuz, Szárnya és Podvílk, — a váni járásban: Bielipotok, Chlebnicz, Habonka, Zahidó és Zuberetz; — végre az alsó-kubini járásban: Malatina, Oláh-Dubova és Zázriva helységek, összesen 27,75 lélekkel. A szűkölködők segélyezésére, Pestről magán uton leendő kiosztásra küldött 4000 fton kívül, járultak még: a pesti magyar gazdasszonyok egylete 1000 fttal, Kunszt József kocsoai éresek 500 fttal, az eperjesi takarékpénztártól 200 fttal, a rozsnóyi takarékpénztár 50 fttal, Furdek Nándor kegyesen taitai tanár 10 fttal, összesen tehát eddig 1760 ft. gyűlt be, melyen az inszósegélyző bizottság árpat vásárol s a napokban fogja a községi előjárók és illető lelkészek által kiosztatni a legszűkölködőbb helyeken, félértőt egy havi élelemzésül. — Az emberiség érdeke kívánja, hogy a kik tehetik, szerencsétlen honfitársaik segélyére áldozataikat meghozni siessenek.

\*(Jégtorlaszok a Tiszán.) A mint Tokajról, e hó 11-ről írják, a Tisza árja mindenütt áthágta a partokat, s elborította a gátak előtt fekvő elöztöltéseket. A kiöntés most megfogyott, de nem elég erős arra, hogy rajta jární lehessen; így a közlekedés a két parton megakadt. A víz különben Tokajnál már apadóban van, de az alsóbb részeken T-Dob körül hat jégtorlasz zárja el a viz szabad folyását, ennélfogva az ár oly nagy, hogy az 1830-ki rendkívüli árvízért már 4 hüvelykkel fölülmúlja, s ha csak a jégtorlaszok az ár el nem sodorja, komoly következményektől lehet félni. Különben a szükséges védtintézkedések mindenütt meg vannak véve.

\*(A Duna Pozsonyudl) e hó 15-kén befagyott.

## Irodalom és művészet.

\*(Jókaitól egy kötet elbeszélés) jelent meg ismét Heckenast kiadásában. Címe: „Milyenek a férfiak.“ A füzet 6 elbeszélést foglal magában s ára 1 forint.

\*(Ifjúsági iratok.) Heckenast kiadásában a napokban két füzetke jelent meg: a „Kis postás.“ A kis magyarokhoz küldi Lukács bácsi. A derek szerző nevét a gyermekvilágban számtalan ilyes műve sokkal ismertebbé és kedvesebbé tette, semmily ez újabb művét hosszabban kellene ajánlani, hogy ez újabb füzet ára 20 kr. Egy másik ifjúsági munká is jelent meg a napokban Demjén kiadásában: „Elbeszélések az ifjúság számára. Irta Beöthy Zsolt.“ Az ifjú szerzőt, kit néhány sikerült beszélyéről ismer a közönség, idvözöljük a magyar irodalomnak e kevésbé művelt mezején.

\*(Tudományos könyvek.) Most vették a dr. Konek Sándor egyetemi tanár által sok szakismertetel készített statisztikai mű III. füzetét, melynek címe: „Az ausztriai birodalom, jelsene a magyar korona országainak statisztikai kézikönyve.“ Ezzel egyidőben jelent meg Weber György híres és már tíz kiadást ért „Világtörténeti tankönyve“ IV. és V. füzeté, mely vállalat 20, ötves füzetben fog megjelenni s taldaléku a magyar és nemzet irodalom történetének vázlatát is hozandja. Egy-egy havonként megjelenő füzet előfizetési ára 40 kr. Mindkét munkát Heckenast Gusztáv adja ki.

\*(Két jeles gazdasági munka) jelent meg legközelebb Heckenast Gusztáv kiadásában. Az elsőnek címe: „Mezői gazda népszerű vesztörkönyve.“ a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Földbírók, gazdatisztek és földművesek használatára, de kiváltképen a magyar földművelőnép számára irta Galgóczi Károly, a harmadik kiadás szerint javította és bővítette Reischer Endre, volt keszthelyi gazdasági tanár. E közhazsna munka e szerint jelenleg negyedik kiadást ért, s mind népserű irányba, mind jutányossága miatt bátran ajánlható a gazdaközönség figyelmébe. Ára 80 kr. A másik munka címe: „Kertészet kézikönyve.“ Tüzetes utasítás a konyhakertészet, virágnevelés és gyümölcsnevelés körében. A legújabb kutatók után irta Galgóczi Károly. Átnezte és jegyzetekkel bővítette dr. Farkas Mihály. Második kiadás. A 284 lapra terjedő mű ára 80 kr.

\*(Napoleon könyve magyar kiadásban.) Napoleon híres munkáját, „Julius Caesart“ Ráth Mór fogja magyarul kiadni, s e jogért 6000 frankot fizet. A magyar kiadás, az eredetivel egy időben fog megjelenni.

\*(Új váltóügyi munka.) Kugler Adolf kiadásában megjelent: „Váltó és csődügyek a hitvány kir. váltófelőrtörvényszék és a fömelt. léptezett mélyes tábla által az 1864-ik évben megállapított elvek s ezen elveket tárgyzó határozatok, ugy az 1864-dik évben a váltó és csődörtvénykezésre vonatkozó legfőbb rendeletek gyűjteménye.“ Összeszedte Szeniczey Gusztáv kir. váltófelőrtörvényszéki bíró. Pest, Kugler Adolf tulajdonosa. 1865. Ára 2 ft. 40 kr.

\*(Az „Erdészeti lapok“) negyedik évfolyamának első füzeté megjelent. Tartalma: „Természettudományok és az erdészet.“ Divald Adolf akad. lev. tag székfoglaló értekezése; „Velemény a magyarországi közönségi erdők fölötti államfelügyelet iránt.“ a helytartótanács fölhívása folyóterjesztette a magyar erdészetegylet; „Az tán fölterjesztette a magyar erdészetegylet; „Illés Nán-1864-dik évi erdészeti államvizsga.“ Illés Nán-1864-dik évi folyóirat előfizetési ára egész évre dött. A jeles folyóirat előfizetési ára egész évre dött. A előfizetése Pozsonyba, az erdészetegylet 5 ft. Az előfizetési részét illető közlemények pedig Wagner Károly szerkesztőhöz Nagybányára küldendők.

\*(Oleó vasutak.) Miután a Hollán Ernő ur által az oleó vasutak építése tekintetében felhozott kérdés, a magyarországi gazdasági egylet által, mint a hazai jóllét előmozdítását illetőleg nagyon is fontos kérdés, tárgyalás alá vétetett, s már is nemcsak több magas állású személyiség érdeket nyere meg, de fontosságú más körökben is általánosan elismertetett: figyelmünket a közönséget a nem régg Lauffer testvéreknél Pesten követező czim alatt megjelent könyvre: „Magyarország forgalmi szükségletei s a vasutügynek újabb kifejldése.“ Irta Hollán Ernő, m. a. r. t. Ára 1 ft.

jövők utóbb a White Houseban, ugyszólván kérészkolnak tőle. Már ekkor valóságos szerződéseket kötnek a „konez felosztása felett“ mint az amerikaiak mondják, értvén alatta a jövedelme-sőbb állomásokat. — „En rendelkezés alá bocsátom udvarainak kapui mindenkor nyitva állanak, ugy a háznak ajtai is. Semmiféle örök sem szabad a bemenetelt bárkitől is megtagadni. Az unio polgárai, kik szokva vannak minden köz-üzetet s államépületet, mint egyéni tulajdonukat tekinteni s azokba bejelentés nélkül, mintegy souverain a maga dominiumába belépni, kisebb nagyobb mértékben a „fehér házat“ is e szempontból tekintik. Ha valaki esnládájával s lady-ivel meg akarja azt tekinteni, csak be megy, anélkül hogy a házi szolgától kérné, ki ugy is bajosan fogna tagadó feleletet adni. Egy ilyen látogatás alkalmával minden termen keresztül-kasul járnak, s minden butort, ágyakat, festvényeket s drágaságokat megbámulnak, mintha mindez nyilvános szemlére volna kiállítva. Ha az elnök állami ügyekkel nincs elfoglalva, s véletlenül kitekint szobájából, nem is veszik tőle valami nagyra, ha vendégeihez csatlakozva, maga szolgál nekik cicerone-ül, s megmutogatja Washington György s egyéb nevezetes férfiak arczsképeit, s mindazon ritkaságokat, melyeknek haszonélvezetét őt négy évre a nagy nemzet helyeztette. Mr. X. és lady-je Mistress X. oly arczszal nézik e dolgokat, mintha mindez saját fölőlegükből állítottat volna oda az elnök ur számára.

Azon nyilvános látogatásokon kívül, melyeket az elnök az ének valamely nagyobb ünnepep magánál fogad, p. o. újév napján a diplomatai testülettől, és jul. 4-n, az unio alapításának nagy napján a különféle küldöttségektől; valamint a napokint tanácskozáson kívül a miniszterekkel, s pártbíveivel, a külhatalmak követeivel, kik hitelesítő vagy visszahívó irataikat nyújták át, vagy bármely egyéb okból kihallgattatást kérnek, még minden héten néhány sor nyilvános audientiát ad mindenkiszámára. — Ezen nyilvános, politikai, állami és jogi ügyeknek szánt kihallgatásokkor boldog, boldogtalan a szegény államfőre rohan s igyekszik annak fület, mint a gyóntató atyáét, habár csak pil'anatra is, maga számára megnyerni. A beszéd főhemája ezen audienziákon a fizetéssel járó hivatalok betöltése. A jelöltek, vagy jobban mondva: a hivatalválaszok oly hévvel és arczatlansággal találkodnak az elnökhöz, mely csaknem szálmat gerjeszthet a szegény, meggyórtott ember iránt.

Az okok, melyekkel igényeiket támogatják, azon érdekemből merítettnek, melyeket maguknak az utolsó elnökválasztás körül szereztek. Ez érdemeket fő részletesen, ugyszólván összeszoritott öklökkel taglalják az elnök előtt. Bebizonyítják neki, hogy megválasztatásit ebben és ebben a kerületben vagy városban, egyedül az ő erőfeszítéseinek, az ő érdekében irt hírlapi czikkeiknek, igazgatásainak köszönheti, s hogy már ezt az elnök kevesebbel nem is hálálhatja meg nekik, mint legalább is a követi állomással Brüsselben.

Az elnök figyelemmel hallgatja a beszédet, előveszi jegyzőkönyvét, felolvassa azon sokaknak neveit, kik már ez állomásra jelentkeztek. Az elnök persze bejegyzti az új kandidatus nevét is, elismeri kellőképen az ő nagy érdemeit, de igen kevés reményt adhat ohajtása teljesülésére nézve. Elégedetlen arczot csinál, mind hevesebben beszél az elnökkel, sőt ugy látszik, mintha fenyegetné is. Azonban már mások is szegyeztek ily módon pisztolyt az elnök mellének, elpártolással, s a kongresszusban való ellenállással stb. fenyegetvén őt.

Egy igen előkelő, gazdag, befolyásos, s az elnökkel benső viszonyban álló hölgy egy ízben egyszerűen ezt írta az elnöknek: „En a brüsszeli követi állomást kívánom öntől férjem számára.“

Az elnök a maga bölösőségében legjobban tudja megítélni, kiknek fenyegetéseit, s kiknek érdemeit kell leginkább figyelembe venni, és ennek aztán ohajtását teljesíti, míg a többieket el-mellozi; miután halálozása, vagy egyéb körülményeknél fogva évenként több állomás jön üresedésbe, ez a hivatalválasztat az elnök audienziáim tulajdonképen örökös, uralkodásának négy éve alatt. Legrohamosabb természetesen uralma első napjaiban. Tulajdonképen már a trónralépés, azaz az elnök megválasztatása előtt kezdődik az; mert ha egy befolyásos államférfiúnak némi kilitása van arra, hogy elnöké választathatik, akkor barátainak tolatkodása végét nem éri. Ők már ekkor kérnek s kapnak annak falusi birtokán, vagy a hol lakik, ily privát audienziát, melyet a későn

## A veszteség ismertetőjelei a kutyáknál.

Bouley, az alföldi állatgyógyintézet tanára, egy munkát adott ki, mely az állatok betegségét és azok gyógyítását tárgyzza. E könyv egy se-reg hamis véleményt, mely eddig a veszett kutyák körjelei fölöl elterjedve volt, megigazított, és a közügyemet több oly körjelre vezette, melyek eddig figyelembe nem vétettek. Átalában, — mondja Bouley, — azon vélemény uralkodik, hogy a betegséget szükségképen dührohamok, harapás- vagy s más effélék jellemzik. Ez azonban nem egyéb, mint veszedelmes előítelet, mely már több panaszra méltó szerencsétlenségre szolgáltatott alkalmat. Szerinte legjobban cselekszünk, ha minden kutyától okadunk meg, mely az egészségesség ismertető jeleit már nem hordozza magán. A veszteség legelő jelei már azáltal mutatkoznak, hogy a kutya komor kedélyvel bír, folytonos izgatott állapotban van és állását folyvást változtatja. Ekkor az állat már kerülí urát, elbuvik, vagy társai és az emberek társaságát kerülí, de a harapásra még egyáltalában semmi hajlamot vagy ösztönt nem mutat. A legcsodálatosabb sajátságok egyike, mi különös figyelmet érdemel, s melyet tudni nagyon fontos, az, hogy a kutya, még a betegség meglehetősen előrehaladott korszakában is nem veszti el ragaszkodását azon személyekhez, kikhez tartozik. Az annyira megy, hogy gyakran teljes dühében sem meri urát megtámadni. Innen történik aztán, hogy sokan gyakran azon

csalódnak engedik át magukat, hogy a kutya nem veszti, mindön ragaszkodónak mutatja magát, miből már sok szerencsétlenség származott. — A kutya a vezetteség első korszakában saját-ságos tébolyodottságot mutat. Ezen állapotot különösen elidegenítő mozgások jellemzik, melyek arról tanuskodnak, hogy az állat tárgyakat lát, és zörejeket hall, melyek csak az ő képzeletében léteznek. A betegség előbbre haladott idejében e nyugtalanság növekedik. Nagyon csudalatos s egyszersmind nagyon veszélyes is, hogy e változásban sok kutyánál a ragaszkodás ura iránt, még növekszik. Egy másik előítelet, mely ellen Bouley különösen kikel, az, hogy a viztőlirtózás (viz-izszony) a veszteség csalhatlan jelének tartatik. Ezt egyáltalában tagadja, és állítja, hogy a vezetett kutya, ha nyelésőjének összeszorulása még megengedi, nem irtózik a viztől, sőt azt gyakran nagy vágygal iszssa. Egy nagyon jellemző ismertetőjel e változásban abból áll, hogy a kutya nagy ösztönt mutat, mindent, mi utjában áll, szétszaggatni, vagy szétrágni. Ennélfogva nagyon kell az olyan kutyától őrizkednünk, melyre rögtön azon roham jő, hogy a szobákban a lábszöveget vagy más tárgyakat összeszaggasson és összezontson. A hab a szájon nem oly ismertetőjel, mely mindig bekövetkezik. A vezetett kutya, melynek nyelésője meg száradva, oly mozgást tesz, mintha valami torján akadt volna. A vezetett kutya ugatása minde-nek között nagyon jellemző, és arra nézve, ki a betegséget ismeri, a legbiztosabb ismerjel. Ezt ugyan nagyon nehéz szavakkal lerajzolni, de annyit mégis megemlítelek, hogy az állat hangja mindig nagyon észrevehetőleg meg van változva. Egy nagyon sajátságos körjel az, hogy a kutya, ha megveszett, a fájdalomnál néma marad. Ha ütjük, szurjuk, vagy égetjük, semmi fájdalomhangot nem ad. Ennélfogva nagyon kell őrizkednünk az olyan kutyáktól, melyek a fájdalom iránt kevésbé érzékenyeknek mutatják magukat, mint rendszerint. Csudalatos az is, hogy a kutya vezetett állapotában más kutyák látására leginkább dühöködésre ingerül. Az oly kutya tehát, mely szokása ellenére más kutyákra rohan, nagy mértékben gyanussá teszi magát aziránt, hogy meg van veszve. Gyakran megtörténik az is, hogy a kutya betegségé kezdetén ura házat rögtön elhagyja, idegen helyeken kering, míg éhség és nyomor megint ura házához vezeti, hova aztán rendszerint nagyon szomorú állapotban érkezik meg, hol résztvevő ura gyakran barátságosan fogadja és résztvevő czirogással halmozza el. Az ily eltűnt és megint előkerült kutyáktól fontos okyan különösen őrizkedni. Midőn a kutya azon körjeleket mutatja, melyek rendszerint a bevezézt veszteség jeleinek nevezetnek, akkor gyakran kevésbé félelmes, mint midőn még nincs ennyire elgyengülve.

Dr. B. L.

## Egyveleg.

\*(A korcsolyázás Oroszországban.) e fagyos birodalomban, annyira divat, hogy télen át egész társaságok egyesülnek e czélra. Így közelebből a sz.-pétervári korcsolyázók klubja a Néván nagy korcsolyázási ünnepélyt adott, melyben a császár s a császári család több tagja szintén résztvettek. Az ünnepély 9 órakor vette kezdetét s éjfélok lett vége. A korcsolyázási tér gyönyörűn ki volt világítva, a korcsolyázók s férfiak kezükben fáklyát s fővegükön kis lámpásokat tartottak. A korcsolyázókat s a roppant néző közönséget zenekarok is mulattatták.

\*(Az öngyilkosság legújabb neme.) Egy szerencsétlen bécsi fődrász közelébb megúvnán életét, az öngyilkosságnak egészen új nemét találta fel. Kinyitott egy gázcsövet, száját a nyílásra helyezte, s az ily módon beszivott gáz csakhamar kioltá életét.

\*(A krinolin mint gyújtogató.) Hartlepoolban egy iparos megtilta nejének a krinolin viselését. Miután czelt nem ért, fogta a krinolint, és a kandallóba dobta, természetesen olyankor, mikor a felesége nem volt benne, mire a kandalló kigyulladt, s a szarnok férjat a rendőrség az elővigyázati intézkedések elmulasztásáért 10 shilling büntetésre ítélte.

\*(Nők a távirdek mellett.) Bécsben a távir-dai hivataloknál közelebből 48 nő kapott alkalmazást, kik e czélra képezetvén, a vizsgát kitűnő sikerrel tették le. Mivel e távirdek számára összesen 75 nőhivatalnok szükségesültek, újabb tanfolyam van nők számára hirdetve.

\*\* (Az árvai szükölködök számára.) Ó Fel-sége, magán pénztárból, 2000 fót adományozott.

\*\* (Állatszelidítők Pestén.) Nehány nappal ezelőtt egy állatszelidítő érkezett fővárosunkba, s állatseregletével a régi füvészkertben telepedett meg, hol hatalmas him és nőstény oroslánjával, tigris, hiena, jeges medve és egyéb vadállataival érdekes előadásokat tart.

\*\* (Érdemelt megítéltetés.) Váczról febr. 14.-ről írják lapunknak: A helybeli takarékpénztár részvényesi, közkevdességi elnöküket vázoi ügyvéd Drágyfi Sándor urat, miután ezen hasznos intézetnek megalapítása érdekében tett fáradozásai, de még folytonos közreműködésért — mint elnök — semmi jutalmat sem fogadott el — e hó 13-án kebeléből kinevezett küldöttség által, Niczky Pál vezetésével egy értékes ezüst serleggel tisztelte meg.

Érdemes hírből kinevezett küldöttség által, Niczky Pál vezetésével egy értékes ezüst serleggel tisztelte meg. Ez beszédben kiemelt Drágyfi érdemeit, az említett intézet körül, s különösen azt, hogy közreműködése által a zsenge, de már is oly szilárd alapra fektetett takarékpénztár mily életrevalóságot fejtett ki. Valóban még kell vallani, hogy ezen közhasznú intézet, a jelen nyomozott körülmények között — tekintve azt, hogy Pesten, Budán és Esztergomban legjobb hírből fennálló hasonló intézetek fölött — oly szép virágzásnak indult, hogy a nem csekély forgalom mellett már is oly állapotban van, hogy a betett pénzt más célra használni kívánó részvényesi, azt minden felmondási határidő nélkül azonnal felveheti, s mellette még hetenki kibocsátandó nagyból összeggel rendelkezhet; még pedig az adóskora névre legközelebb hozott azon kedvező határozattal: miszerint tartozásukat tiz részletben fizethetik vissza; és így már annyira elharapózott uzsoráskodásnak a takarékpénztár egyszerű véget vetett; de mellette a jó lelki hitelezőnek nem tett kárt, mivel ide bizon fektetheti nélkülözhető tőkéjét — midőn a mostani világban nem ritka eset: hogy a kölcsönadó legjobb hiszemben kiadott pénzt per nélkül alig kapja vissza, sőt a napi rendszer levő bukások mellett még tőkéje is veszélyben forog, — míg itt tökéletesen biztosítva van. — Ezen kétségtelen okoknál fogva méltán lehet ohajtani, hogy hazánk minden népesebb helyén az eddig nélkülözött, „takarékpénztárak” mielőbb életbe lépjenek! — A. J.

\*\* (Ritka béres.) A „Felvidék”-ben olvasuk, hogy: „Deregyón (Zemplénben), Lónyay Gábor urnak egy bérese, a ki már több verseny alkalmával nyert jutalmat, a „Vas. Újságot” járhatja magának. Ezt annál is inkább érdemesnek tartottuk a megemlést, mert ismerünk bérrestartó honpolgárokat, a kiket anyagi helyzetök nem gátol ugyan, de azért egyetlen egy magyar lapot sem tartanak.

\*\* (Azon jótékony célú táncvizsgálat), melyet a bécsi magyar tanuló az erdélyi vizkárosultak javára rendeztek, 300 fót jövedelmezett.

Nemzeti színház.

Péntek, febr. 10. „Villemar marquis.” Színmű 4 felv. Irta Sand György, fordította Szerdahelyi Kálmán.

Szombat, febr. 11. „Az darczos bál.” Opera 5 felv. Verdítől.

Vasárnap, febr. 12. „Az idegesek.” Vigj. 4 felv. Sardou Viktortól.

Hétfő, febr. 13. „A fűvény.” Vigjáték 5 felv. Molierétől.

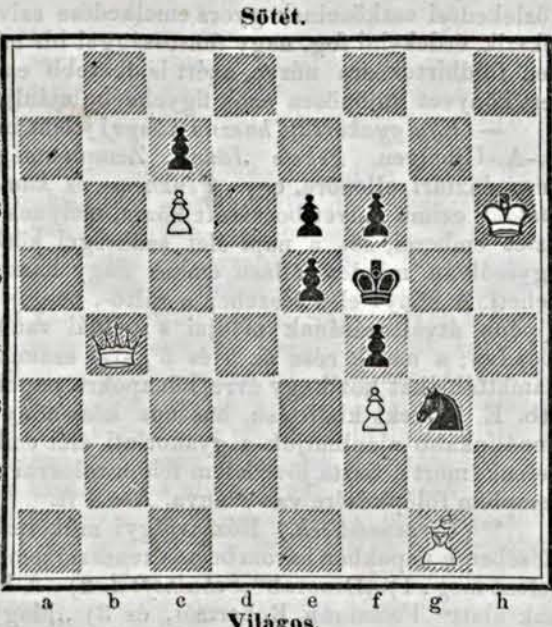
Kedd, febr. 14. „Norma.” Opera 2 felv. Bellinitől.

Szerda, febr. 15. „Jó barátok” Színmű 4 felv. Sardou Viktortól.

Csütörtök, febr. 16. „Ernani.” Opera 4 felv. Verdítől. Angyalfi Sándor fölléptél.

SAKKJÁTÉK.

268-ik sz. feladv. — Lehner Zsigmondtól (Bécsben).



Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 263-dik számú feladvány megfejtése.

(Berger Jánostól Grätzban.) Világos. Sötét. Világos. A) Sötét. 1. V4-e2 Fe4-h1: A) 1. . . . . V4-b7 2. Vc2-g6 g5-f4: 2. Bg4-e4: Kc5-f5 3. e3-e4 Kc5-d4: 3. Be4-e6: Kf5-g4 4. Vg6-d6 K. ketsz. sz. 4. Vc4-f5: Kg4-f5: 5. Vd6-d5:mat. 5. Hg8-h6:mat.

Helyesen fejtették meg. Vespéremben: Fülöp József. Nagyvadon: Pál Rezső. — Hevesen: Tilkowsky F. — Miskolcon: Czenthó József. — Sárospatakon: H. Nagy Lajos. — Homolya Kálmán. — Pesten: Rózsásági Márton. — A pesti sakk-kör. — Budán: Schmidt János.

Szerkesztői mondanivaló.

7553. S. Sz. György. V. T. Igen becsüljük a jó ügyeket és sok szerencsét kívánunk a további munkához, de a közölt népdalok csak akkor bírnak valódi érdekel, ha ön azokat valóban a nép ajkáról leste volna el. E nem magán kísérletek nagy számmal hevernek használatlan kéziratárunkban. 7554. Mit érne . . . Tel stb. A koronkinti vidéki tudósításokat szívesen vesszük. Ott bizonyosan nagyobb szerencsével fog ön működni, mint a közölt versekben, melyekben egészen költőtelen stílus curialis uralkodik. Mintha egy keresetlevelet vagy törvényszéki ítéletet verne szedve az ember. 7555. Nagy Sz. János. B. S. A lap a félevesek jegyzékébe van beiktatva s június végéig fog járni. A czim-szelvény betűi nyomdai tévedésből vannak elvéve. 7556. Domsád. M. G. A kézirat visszaindul. A mutatvány csak később jöhet. 7557. N. Mihály. K. K. A további közleményeket kérjük, különösen a prózából. A verseknek még további gyakorlatra van szükségük. 7558. Tornallya. K. I. Mindkét mű közölhető. A kívánt könyvből annak idejében elküldtük az illető teljes példányt; most egy másik elküldését fogjuk kiszékölni. 7559. Másik előzető. Monumentális félreértés! Mi csak azt kívántuk, hogy a kinyomatandó felhívás ne hozzánk, kik a kérdéses ügyben már számos sikertelen lépést intéztünk, hanem egynem az illető ludas firmához intézőssék. Ez kértük és vártuk öntől. Es ime minő on-czykkliai válasz! Azért csak jobb lenne a sík-rostelyt fölemelni s ugy szólni a dologhoz. Hamarabb megrestenők egymást, ebből jutnánk ohajtott eredményhez. Tisztelettel maradván stb. 7560. Bereczki. M. Gy. Az ajánlott cikket kérjük. A mostani már be van sorozva. 7561. Hálaczer-niylvanítás. Név alifáris nélkül az előléket nem adhatjuk, de jótórnám érteke sinec anekül. 7562. Tetelten. P. Zs. Inkább új dolgokat kérnénk. A régiebbek talán még megvannak, de kár azt a tollat új munkára nem ösztöndözn.

7563. I. Varga Miska. Üdvözljük a jó utra térést. Mihelyt anyi helyet nyerünk, a mennyi e „törökverő”, hosszú férfinak dukál, azonnal talpra állítjuk. 7564. Pest. Zoltán. Vétük a „két ifjúkori kísérletet.” Nincs elene kifogásunk. Egy pár év múlva majd lássuk a többi.

7565. Pest. B. M. L. Az újabb levél, ha egyebet nem, annyit mindenesetre tanusít, hogy írja a journalistikai disciplina terén járattan. Hogy kívánhatja ön egy lapot, hogy két ellenkező véleményét hirdessen? Mi nem bánjuk, ha ön cikke napvilágot lát, de miután mi e tárgyban már határozott álláspontot foglaltunk el, nem ohajthatjuk, hogy az épen lapunkban jelenjen meg. Sajnáljuk, hogy kedvezőbb válaszzal nem szolgálhatunk.

Nyilt tér. \*)

— (Beküldetett.) Saját tapasztalásából észlelhettem mindenki azon kellemetlen hatást, melyet a folyó tél rendkívüli időjárása az emberi test szerzetére szabasztaló gyakorol, mely kellemetlen behatás igen sok helyen már pusztító betegségekint tünik föl. Valamint tehát másoknál, ugy nálam is mutatkozott e nem óhajtott vendég, s már huzamosabb idő óta lázrohajok, étvágy hiány, levertség, álmatlanság s a testi szervek teljes szabadságát érzem én is; minek eltávolítását nem levők képes eszközölni, tartani kezdék azon eshetőség bekövetkeztétől, hogy egészségtelenségem veszélyes betegséggé fajuland.

Ezen aggodalom közepette jött kezemhez a „V. U.” f. évi 3-dik száma, melynek „Nyilttér” rovatában a „Werther-féle élet itál” különösen a jelen változó időjárás alkalmával sokaknál felmerült lázas betegségek, gyomor bajok, étvágy hiány, stb. elhárítására hatásos házi gyógyszerül ajánlatik, s miután a fent részletezett kellemetlenségek naponkinti fokozódását érzem, — nem késtem az ajánlott házi gyógyszer használatát igénybe venni, s a „Werther-féle élet itálból” Szemes Ede ur kereskedésében: egy pintes üveggel, még az nap vásároltam; — de nem is lón okom megbánni ezen ajánlat követését, mert az életalból mindjárt másnap éhgyomorra két pohárkával, estve lefekvés előtt pedig egygyel használatba vétén, — már a következő napon örömmel tapasztaltam, — hogy a lázrohajok csillapultak, étvágyam s a munkához kedvem visszatért, sőt az éjjeli nyugtalanságot is kellemes álom váltál fel, mely javulás oly nagy mértékben volt észlelhető, hogy ma az élet-ital alig néhány napi használat után magamat azon bajoktól teljesen megszabadultnak érzem; s a még folytonosan tartó változó időjárás dacára is ép egészséggel örvendek. Midőn tehát a V. U. f. é. 3-dik számában ígatót ajánlat beküldője s egyuttal a jelen szerfaldalójának, Werther Frigyes urnak, köszönetemet nyilvánítani el nem mulaszthatom, ajánlom ezen házi gyógyszerrel élet mindazoknak, kiknek egészséggel kedves, s kik a jelen időjárás okozta lázas betegségek, étvágyhiány, s álmatlanságban szenvednek. — Balogh János, köz és váltó-ügyvéd.

— (Nyilt levél Tiszaháti urhoz.) Tiszaháti urnak több jeles cikkeit valódi élvezettel olvastam, melyek valóban vasszorgalmat, és szép olvasottságot tanusítanak; de miután azokkal oly lapot gazdagít, melynek előzetős a vallások közönyösség, és hideg részvétlenség a négy szátra leapasztotta, s mely kiválólag papi egyének által pártoltatik, kik arról meg vannak győződve, mit Tiszaháti ur ir; azért bizalmasan kérem, legyen szives beces és tartalomduis cikkeiket más lapokba is megküldeni, olyanokba, melyek számos előfőtőnek örvendenek, mint pl. a Vasárnapi Újság, mely szintén szívesen elfogadandja azokat, s melynek olvasói talán nagyobb hasznát vennék, mint azok, kik azt a nélkül is hiszik; egyóbiránt kívánom, hogy zászlótartó ur! még soká fennlen lobogtassa kigöngyölt zászlóját. — Krasznaparti.

a legmértányosb föltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapiraink bevásárlását részletfizetések mellett, mint azok legkönnyebb beszerezhető módját. — Az összegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint osztanak fel, kisorsolható értékpapiroknál, az első részlet befizetésével a netaláni nyeregmen már a vevőnek azonnal s egyedül birtokká esik. Kamatozó papirok azonban azon előnyt nyújtják, hogy a szelvények a vevő birtokká mennek át, s így a beszedendó kamatok csaknem azon összeg-többséget, melyekkel az értékpapirok a napi árfoylam szerint magasban vásároltattak meg, egyenlenszózzák. Hogy a t. cz. közönségnek bármennyű sorsjegyek beszerezhetőe megkönnyített-hessék, s hogy mindenkinek alkalom nyujtathassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját választása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különönmű sorsjegynek birtokká juthatni, alább következő összeállításokat rendeztünk:

\*) E rovatban közölt cikkekről csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

TARTALOM.

Egy székely medve-vadász (képpel). — Móri Mihály. Komáromi Kálmán. — A jurátus-világból (folyt.). Pálfi Albert. — A kalkuttai vihar (képpel). — Palóczy László emléktáblája Miskolcon (képpel). — II. Lajos király s a cselepatáki malom Mohácsnál (képpel). — Eperjes város jelene s multja (vége). Zombory G. — Hirlepidómalomok a 19-ik században. Szimány József. — Csokonai Vitéz Mihály lak- és halálhelye Debreczenben. Sz. A. — Látogatások az észak-amerikai Egyesült-Államok elnökénél. — A vesztettség ismeretlejtőjele a kutyáknál. Dr. B. Z. — Egyveleg. — Tarház. Iról és művészet. Egyház és iskola. Közintézetek, egyletek. Közlekedés. Mi újsg? Nemzeti színház. Sakkjáték. Szerk. mondanivaló. Nyilt tér. H. naptár. Felelős szerkesztő Pákh Albert. (Lakik magyar-utca 1. sz.)

Table with columns: Hónapi-és hetinap, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap (hossza, kel, nyug.), Éj (hossza, kel, nyug.), Hold (hossza, kel, nyug.). Rows include months from February to March.

HIRDETÉSEK.

Megjelentek, s minden hiteles könyváránál, Pesten: Stolp K. Oskár, Budán: Nagel és Wischán-nál kaphatók:

IRÁLYTAN.

Különös tekintettel a műgyetemi, kereskedelmi és real-tanodai ifjuság szükségleteire, a legtekintélyesebb bel- és külföldi munkák nyomán.

MACHIK JÓZSEF, a budai k. József-műgyetem, a magyar nyelv s irodalom tanára.

1-ső füzet: Általános s különös rész. 2-ik füzet: Kereskedelmi irály. Borítékba fűzve 1 ft. 60 kr. ausztr. érték.

Gyakorlati francia nyelvtan.

Utmutatás a francia nyelv rövid idő alatt könnyű és alapos megtanulására.

Irta TIPRAY JÁNOS. Két folyam. 8-rét. (248 lap.) Keményen kötve 1 forint a. é.

A pozsonyi Urbanek-féle faiskolának végképeni eladása.

Főtisztelendő Urbanek Ferenc kanonok urnak faiskolája Pozsonyban, mely 30 év óta miveltek, s közel 18,000 mind egészséges és erős nemesített fát nagyobbrészt laboralakban, névszerint vagy 5000 darab almafát, 9000 darab körtefát, 600 darab cseresnyé- és meggyfát, 1200 darab szilvafát, 1400 darab kajszinbarack-, 1000 darab ősi-barackfát, 8000 darab szőlőtőkét, nagyobbrészt asztali-fajt, 200 db. birsfit, 100 darab naspolyfát foglal magában, szabad kézből végképen eladatik. — A megrendelesek Scherz Fülöp nagykereskedő ur által (L. Porzsonyban), és Wrehowsky Sándor ügyvéd ur által (L. Pesten, Dorottya-utca, Wurmudvarban) elfogadtatnak és teljesítetnek, kik bérmentes levelek folytán teljes faszorjegyzekekkel is szolgálhatnak.

Table with columns: Szálas fák 6' vagy még magasabb, Közép magasságú fák 5' és azonfelül, Törpfa 4', Ősi-barack, Szőlő-tökek (2 szentendők). Rows include tree types and prices per piece.

A megrendelesek csak akkor vétetnek figyelembe, ha a levelézim pontosan meghatározatik; a mód, hogy miképen történjék az elküldés, megjelöltetik, s a megrendelesi árszövegnek egy negyed része előre beküldetik. — Ha az elküldés vasuton vagy hajón eszközözendő, egy csak a hátralévő összeg utánvételével történhetik. 976 (1-3)

FOG-GYAPOT.

Sokoldalú fáradozás és számos kísérlet után sikerült alulírtnak egy oly fog-gyapot feltalálni, mely által minden, bármí néven nevezendő fogfájás, kor- és nemkülönbség nélkül megszünik. Ezen gyapot alkép vétezik használatba, hogy annak az egyik vége meggyújtatik, és ismét elvontatik, úgy, hogy a gyapot folytonos szikrázása által kifejlődő füst beszívathassék. E volt a száj csukva tartatik, s a füst az orra mindaddig felhuzatik, míg a szem könyeket nem hullat.

Bergmann, gyógyszerész. Magyar- és Erdélyországúra néve TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész ur főrakartában, király-utca 7. sz. a. Pesten, kapható. Ára 30 krajczár. Ismétli eladók igen kedvező engedelményben részesülnek. 966 (4-12)

Haj- és szakálfestő-szer.

A valódi „Mahmud” haj- és szakálfestő-szer, mely eddig csak Törökországban volt kapható, most már itten is kereskedésbe hozották, s egyedüli raktára csak REDL J. M. török cs. udvari színtollónál létezik Bécsben, Stadt, Schönlatengasse 13. sz. a. Egy adag ára, mely három óra elégséges, 2 ft., postai küldéssel 20 kr. több; ezen szer valódságáért és ártalmatlanságáért jótállás biztosítottatik. Ugyanitt kapható a szeplőt biztosan eltávolító török Crème is; egy tégyel ár 2 ft. 50 kr. 973 (1)

Dr. Malatides

a nagyon erdyes gerjel- vagy villany-delejes s a hozzá igényelt szerök által, többféle, igen makacs belső és külső nyavalyákban gyors javulást és gyógyulást eszközöl. Ugyan ó nála (Pest, stáció-utca 25-ik szám alatt) az ép egészség- és életiról igen ártalmas bujavész, s a titkos fertőzés, sok éven át érvényesnek lelt biztos óvo- és gyógyszerét, az egy-nevezett ovonyalt is megszerezhetni. Csomagja, a hozzá csatolt értesítéssel együtt 1 ft. a. é. de postán 2 esomagnál kevesebb nem lesz elküldve. Ugyanott az anarývórl írt munkát is megszerezhetni. — Ára 1 ft. a. é. Ugyanott 5 éves asztrachani árbus, vagy a legjelentés görög-és sarga-dinnye-magot is megszerezhetni. Egy nehezék 20 kr. a. é. 939 (4-6)

PIRNTZER TESTVÉREK pénzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt.

Különösen előnyösek az általunk rendezett társasjátékok 10 részesre, melynél a részvevők mindegyike vagy 20 hó alatt havonkénti, vagy 20 hó alatt 1/4 évenkénti részletben egyenlő öszletet fizet. Az első részlet lefizetése alkalmával a részvevők mindegyikének részletfizetési levelek kézbesítetnek, melyen az illető 10 sorsjegye följegyezve van, s a tagtársak mindegyike tizedrésze mind a 10 sorsjegyre játszik. Az utolsó részlet lefizetése alkalmával a részvevők mindegyikének egy eredeti sorsjegy szolgáltatik ki. Ezen társasjátékok azon előnyönmű kinálkodnak, hogy hosszabb idő alatt 10 különönmű sorsjegyre játszik, s végül az utolsó csekély részlet-összeg lefizetése által egy eredeti sorsjegy birtokába jut. A jelenre névvel ajánljuk következő társasági biztosító-leveleinket:

- A. 10 hitelintézeti sorsjegy 7 ft. 60 krajczár 20 havi részletfizetéssel. B. 10 1864-iki 100 fts sorsj. 5 „ 25 „ 20 havi „ C. 10 1864-iki 50 fts sorsj. 2 „ 65 „ 20 havi „ D. 10 1860-iki 100 fts sorsj. 5 „ 75 „ 20 havi „ E. 10 hitelintézeti sorsjegy 9 „ 75 „ 20 egy negyedévi részletfizetéssel. F. 10 1864-iki 100 fts sorsj. 7 „ 25 „ 20 egy negyedévi „ G. 10 1864-iki 50 fts sorsj. 3 „ 65 „ 20 egy negyedévi „ H. 10 1860-iki 100 fts sorsj. 8 „ „ 20 egy negyedévi „ I. 50 Rudolf-sorsjegy 3 „ 60 „ 20 havonkénti „ K. Minden ausztriai sorsjegy 4 „ „ 25 egy negyedévi „

Az I. alatti társaságban 10 személy 50 különféle Rudolf-sorsjegyre játszik, azaz: annak 10-ed része, s az utolsó részlet lefizetése alkalmával a részvevők mindegyike 6 darab eredeti Rudolf-sorsjegyet vesz át.

A K. alatti társaságban 20 személy minden ausztriai sorsjegyre játszik, ehhez járul egy bádani sorsjegy, 6/4 éven át; az utolsó részlet lefizetésekor a sorsjegyek árfolyam szerint eladatnak, s az abból bejött öszlet egyaránt felosztatik.

Ezen társaságok bármelyikebe egyesek is helyetkenn, anélkül, hogy egyik részvevő a másikkal törődnek.

Ezen összedíjtásoknál s egytálában részlet-fizetésekre eladásoknál, a sorsjegyek a napi árfolyam szerint számítottatnak 6/4 hozzáadásal évenként és 1/4% provizió. Még arra is bátrak vagyunk a t. cz. közönséget figyelmeztetni, hogy kívánatra különönmű sorsjegyeket állítunk össze, s azokat tetszés szerinti határidőre történendő részletfizetésekre áruba bocsátjuk, melyet különösen alkaló magány sorsjegy-társulatoknak ajánlunk.

Más pénzváltó-házak által — részletfizetési üzleteket illetőleg — hirdetett kombinációk, általunk is eszközöltetnek, s az erre vonatkozó kérdésekre gyors kivitel biztosítottatik.

IGERVÉNYEK

mindennemű sorsjegyekre és minden sorshuzásra, nálunk legutányosb áron kaphatók. Az 1864-iki évi december 1-jén történt 1864-iki sorsjegyek kiadásánál a 808-ik sorozat huzatott ki 1-50 számmal, s igervényekre általunk adatott ki — 2000, 1000, 500 stb. nyeregményvel. Vidéki megrendelesek gyorsan és pontosan teljesítetnek és azok postai utánvét mellett is eszközöltetnek. Bizományosoknak, részletfizetési leveleink s igervényeink eladásánál a lehető legnagyobb kedvezmény biztosítottatik. 967 (2-52)

